

de blauwe klauwier

jaargang 23 no. 3

DE BLAUWE KLAUWIER is een uitgave van **VOGELWERK GROEP "DE KEMPEN"**, en verschijnt in principe 4 keer per jaar.

LOSSE ABONNEMENTEN zijn verkrijgbaar door storting van *f* 17,50 op girorekening 5859111 ten name van Vogelwerkgroep de Kempen te Eindhoven, onder vermelding van "abonnement Blauwe Klauwier". De portokosten zijn in de prijs inbegrepen.

DE REDACTIE bestaat uit: Willem Veenhuizen en Jan Wouters.

Het redactie-adres is: De Braken 11
5541 AC Reusel
tel. 0497-642391

VOGELWERK GROEP "DE KEMPEN" beoogt bezig te zijn met vogelstudie in de Kempen, teneinde de kennis over de, in het wild levende, vogels te vergroten en een bijdrage te leveren aan de bescherming van deze vogels in hun milieu. Hiernaast is ruimte voor andere activiteiten zoals: natuurstudie in ruimere zin, voorlichting, educatie en beheerswerkzaamheden.

LIDMAATSCHAP kan men verkrijgen door zich te wenden tot het secretariaat van de Vogelwerkgroep. Het lidmaatschap begint met een proeflidmaatschap van 3 maanden. De contributie bedraagt *f* 45,- per jaar; studenten betalen *f* 35,- en gezinsleden *f* 22,50. **DONATEURS** die de vogelwerkgroep willen steunen zijn van harte welkom. Donateurs die *f*25,- of meer schenken, krijgen een jaar lang de Blauwe Klauwier toegezonden. **BETALING** van de contributie of donatie kan geschieden door storting op girorekening 5859111 ten name van Vogelwerkgroep de Kempen te Eindhoven, onder vermelding van "contributie Vogelwerkgroep" dan wel "donatie Vogelwerkgroep".

HET POSTADRES van het secretariaat luidt als volgt:

Vogelwerkgroep "De Kempen"
Postbus 386
5500 AJ Veldhoven.

ARTIKELN UIT DE BLAUWE KLAUWIER MOGEN WORDEN OVERGENOMEN, NA VOORAF VERKREGEN SCHRIFTELIJKE TOESTEMMING VAN DE REDACTIE, ONDER VERMELDING VAN DE BRON.

BIJZONDERE VOGELWAARNEMINGEN IN DE KEMPEN (E.O.) IN 1996.

HANS HERMANS

Met dank aan allen die waarnemingen hebben doorgegeven. Waarnemingen van leden binnen het kader van BSP-nb zullen ook aan SOVON doorgegeven worden.

Dodaars

- 27 broedparen Valkenswaardse Visvijvers (JK e.a.)
- 13 jan. 46 exx. Dommel van Eckart tot Son (TG)
- 9 maart 25 exx. Dommel van Eckart tot Son (TG)

Geoorde fuut

- 3 broedparen Kleine Flaes (GS)
- 2 broedparen Groot Malpieven (HdL)
- 5 broedparen Valkenswaardse Visvijvers (JK)
- 24 maart 1 ex. Visvijvers Valkenswaard (PW)
- 1 april 1 ex. Liskes Bergeyk (FD)
- 6 april 2 exx. Greveschutven (TG)
- 20 april 2 exx. Visvijvers Valkenswaard (TG)
- 27 april 22 exx. Goorven (PvdW en AL)
- 29 april 2 paar Soerendonks Goor (HM)
- 4 mei 2 exx. Ringselvennen (PvdW, e.a.)
- 4 mei 2 exx. Visvijvers Valkenswaard (TG)
- 11 mei 2 exx. Visvijvers Valkenswaard (TG)
- 12 mei 1 ex. Oud Meer Son (TG)
- 28 mei 1 ex. vispl. Airbornelaan Eindhoven (TG)
- 8 juni 6 exx. Visvijvers Valkenswaard (TG)
- 9 aug. 2 exx. Oud Meer Son (TG)

Aalscholver

In totaal 23 waarnemingen doorgegeven verspreid over het hele jaar; hier alleen de grotere groepen.

- 13 jan. 27 exx. Dommel/Eckart (TG)
- 8 febr. 40 exx. Dommel/Hanevoet (HM)
- 28 febr. 15 exx. Aqua-Best (TG)
- 9 maart 42 exx. Dommel/Eckart (TG)
- 17 maart 15 exx. Aqua-Best (TG)
- 6 apr. 30 exx. Visvijvers Valkenswaard (JK e.a.)
- 8 dec. 28 exx. Nat.Lab./Eindhoven (PT)
- 15 dec. 14 exx. Ringselvennen (PvdW, AL)

Roerdomp

- 4 territoria Valkenswaardse Visvijvers (JK e.a.)
- 3 territoria Visvijvers Bergeyk (TH)
- 14 jan. 1 ex. Soerendonks Goor (HM)
- 6 april 2 exx. Visvijvers Valkenswaard (GV)
- 14 april 1 ex. Visvijvers Bergeyk (HB)
- 22 april 1 ex. Groot Meer (GS)
- 11 mei 1 ex. Liskes Bergeyk (MB)

Woudaapje

- 18 aug. 1 man + 1 vr. Ringselvennen (DBA)
- aug. tot max 4 exx. Ringselvennen (DBA)

Kwak

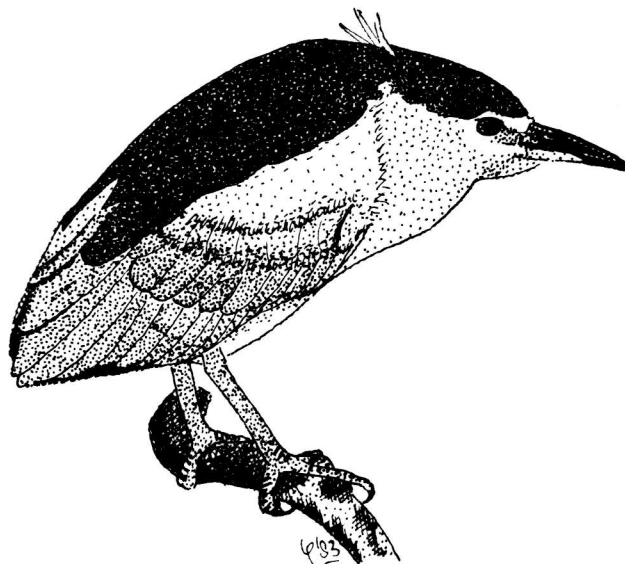
- 8 juni 1 ad. Visvijvers Valkenswaard (JK e.a.)
- 3 en 4 aug. 1 ex. Soerendonks Goor (DBA)

Koereiger

- 27 sept. 1 ex. in winterkleed bij Boxtel (DBA)

Kleine Zilverreiger

- begin juni 1 ex. Beuven (via THM)

Grote Zilverreiger

- 20 dec. 1 ex. Groote Peel (GV)

Zwarte Ooievaar

- 3 aug. 2 exx. cirkelend naar ZW Postelse Dijk Reusel (JW)

- 18 aug. 1 ad. en 1 juv. Het Elzen/Gr. Peel (DBA)

- 25 aug. 2 exx. Groote Peel (GV)

- 28 aug. 2 exx. Groote Peel (HM)

Ooievaar

- 1 april 1 ex. naar NO Reuselse Moeren (JW)

Lepelaar

- 3 juni 3 exx. Goor & Flaes (via BvP)

Flamingo

- begin juni 5 exx. Beuven (via THM)

Wilde Zwaan

- 18 febr. 24 exx. Soerendonks Goor (WB)

- 1 maart 20 exx. Soerendonks Goor (HM)

- 1 maart 11 exx. Soerendonk (TG)

- 24 mrt 2 exx. Visvijvers Valkenswaard (JK e.a.)

- 24 maart 10 exx. Beuven (GV)

- 20 nov. 6 exx. Soerendonks Goor (GK)

- 6 en 7 dec. 2 exx. Strabrecht (HM e.a.)

- 14 dec. 8 exx. Soerendonks Goor (TG)

Zwarte Zwaan

- 1 maart 1 ex. Soerendonk (TG)

- 19, 20 en 21 april 1 ex. Visvijvers Valkenswaard (GV e.a.)

- 26 juli tot 25 aug. 1 ex. Ekkersweier (TG, GV)

Rietgans

- 25 jan. 50 exx. Hulsel (GK)

Kolgans

- 14 dec. 3 exx. Soerendonks Goor (TG)

Grauwe Gans

- 14 nov. ca 340 exx. trek Oirschotse Heide (TG)

Indische Gans

- 26 juli 1 ex. Ekkersweier (GV)

- 7 sept. 1 ex. Dommel Son (TG)

Canadese Gans

- 14 jan. 1 ex. Soerendonks Goor (HM)

- 18 febr. 5 exx. Dommel/Nederwetten (TG)

- 18 febr. 1 ex. Soerendonks Goor (WB)

- 1 maart 2 exx. Soerendonk (TG)

- 9 maart 4 exx. Nederwetten/Dommel (TG, GV)

- 20 april 1 ex. Visvijvers Valkenswaard (JK e.a.)

- 30 juni 1 ex. Malpie (GV)

- 3 sept. 8 exx. Cebeson Son (TG)

- 22 okt. 1 ex. Oud Meer Son (TG)

Brandgans

- 18 febr. 2 exx. Soerendonks Goor (WB)

- 1 maart 1 ex. Soerendonk (TG)

Roodhalsgans

- 23 dec. 2 exx. bij Asten (DBA)

Nijlgans

- 1-2 paar Visvijvers Valkenswaard (JK e.a.)
- juni 4 paar + juv. Flaes/Goorven (GS)
- juni 1 paar + 6 juv. Neterselse Heide (MB)
- 11 jan. 2 exx. Dommelbeemden/Veldhoven(HH)
- 14 maart 10 exx. De Hut/Oirschotse Hei (THM)
- 20 april 1 ex. Malpie (HB e.a.)
- 27 april 2 exx. Goorven (PvdW en AL)
- 4 mei 2 exx. Ringselvennen (PvdW,e.a.)
- 29 mei 2 exx. Zandvang/Dommel (HM, BJ)
- 29 mei 2 ex. Heuvelsche Putten/Veldhoven (HH)
- 28 sept. 7 exx. Groot Meer (HH)
- 16 okt. 13 exx. Goorven (HH, TvdV)
- 17 en 22 okt. 5 exx. Aqua-Best (GK)
- 25 okt. 5 exx. Ploegstraat/Eindhoven (GK)
- 19 nov. 6 exx. trektelpost Strabrecht (HH, e.a.)
- 1 dec. 2 exx. Aqua-Best (GK)

Casarca

- 29 mei 1 ex. Zandvang/Dommel (HM, BJ)
- 21 april 1 vr. Visvijvers Valkenswaard (JK e.a.)
- 31 aug. 2 exx. Aqua-Best (GV)

Bergeend

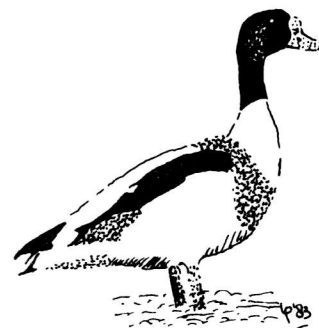
- 10 febr. 2 exx. Zandvang/Hanevoet (HM)
- 23 maart 1 ex. Oud Meer Son (GV)
- 27 april 6 exx. Goorven (PvdW en AL)
- 4 mei 2 exx. Beuven (PvdW e.a.)
- 5 mei 1 ex. Lanschotse Heide (TG)
- 8 juni 9 exx. Flaes/Goorven (GS)

Carolinacend

- 13 jan 4 vr. 1 man Wilhelminakanaal Oirschot (PB)
- 15 juni 1 man Achterste brug Borkel en Schaft (PvdW, AL)

Mandarijncend

- mei, broedgeval 9 jongen, Knegsel, nest 4 mtr hoog in bosuilenkast (GS)
- 13 jan. 2 man + 2 vr. Soeterbeek/Dommel (GV, TG)
- 9 maart 3 exx. Soeterbeek/Dommel (GV, TG)
- 12 april 1 vr. Cartierheide (MB)
- 11 mei 2 exx. Aqua-Best (GV)

Smient

- 24 mrt 1 paar Visvijvers Valkenswaard (JK e.a.)
- 3 april 2 man Kromven/Landschot (HH, THM)
- 10 april ca 15 exx. Beuven (HH, THM)
- 15 juni 1 man Visvijvers Valkenswaard (JK e.a.)
- 14 dec. 3 exx. Ekkersweier (TG)
- 15 dec. 2 man Soerendonks Goor (PvdW, AL)

Pijlstaart

- 27 jan. 4 exx. Aqua-Best (GV)
- 25 febr. 1 ex. Aqua-Best (TG)
- 1 maart 3 exx. Soerendonks Goor (TG)
- 2 maart 2 vr. + 2 man Aqua-Best (GV)
- 10 maart 40 exx. Beuven (GV)
- 31 maart 2 exx. Soerendonks Goor (TG)
- 3 april 6 man + 2 vr. Landschot (HH, THM)
- 6 april 2 paar Visvijvers Valkenswaard (JK e.a.)
- 9 april 4 exx. Soerendonks Goor (HM)
- 10 april ca 15 exx. Beuven (HH, THM)
- 13 ap.l 1 paar Visvijvers Valkenswaard (JK e.a.)
- 14 april 2 exx. Soerendonks Goor (TG)
- 17 april 2 exx. Beuven (HM)
- 19 april 3 paar Landschotse Hei (WD)
- 25 april en 5 mei 1 ex. Lanschotse Heide (TG)
- 15 dec. 3 vr. Soerendonks Goor (PvdW, AL)

Zomertaling

- 1 paar + jongen Visvijv. Valkenswaard (JK e.a.)
- 30 maart 1 man Reuselse Moeren (LB)
- 6 april 6 exx. Visvijv. Valkenswaard (GV, TG)
- 10 april 1 man Beuven (HH, THM)
- 20 april 3 exx. Greveschutven (TG)
- 29 april 1 ex. Soerendonks Goor (HM)

- 4 mei 1 man Soerendonks Goor (PvdW, e.a.)

Krooneend

- 13 jan. 1 vr. Dommel/Nederwetten (GV, TG)

Witoogeend

- 20 april 1 ex. Malpie (HB e.a.)

- 21 en 30 april 1 man Visvijvers Valkenswaard (JK e.a.)

- 8 tot 28 dec. 1 man. Aqua-Best (DBA, GV, TG)

Brilduiker

- 8 dec. 5 exx. E3-strand (PB)

Nonnetje

- 20 jan. 1 vr. Aqua-Best (GV)

- 8 febr. 4 exx. Dommel/Hooidonk (TG)

- 9 febr. 2 exx. Dommel/Eckartdal (TG)

- 25 febr. 1 man + 2 vr. Aqua-Best (TG)

Grote Zaagbek

- 20 jan. 1 vr. Ekkersweier Eindhoven (GV)

- 8 febr. 3 vr. Dommel/Hanevoet (HM)

- 10 febr. 10 vr. Zandvanger/Hanevoet (HM)

- 14 febr. 10 exx. 1 man 9 vr. Hanevoet (BJ)

Wespendief

- 19 mei 1 ex. Visvijvers Valkenswaard (PW)

- 8 juni 1 ex. Hapertse Heide (HH)

- 20 juli 1 ex. Oud Meer Son (GV)

- 25 aug. 2 ex. Grootte Peel (GV)

Zwarte Wouw

- 19 mei 1 ex. Visvijvers Valkenswaard (JK e.a.)

Rode Wouw

- 27 jan. 1 ex. Oerle (WD)

- 16 febr. 1 ex. De Pals/Dalem (TvdV)

- 23 febr. 1 ex. Buulderberg (WB)

- 25 febr. 1 ex. Veldhoven (BJ)

- 27 febr. 1 ex. Heeze (LM)

Zeearend

- 28 dec. 1 ex. ten noorden van Eindhoven (DBA)

Bruine Kiekendief

- 1 territorium Greveschutven (JK e.a.)

- 31 maart 1 vr. Soerendonks Goor (TG)

- 1 april 1 man Reuselse Moeren (JW)

- 14 april 1 man Ringselvennen (TG)

Blauwe Kiekendief

- 3 maart 1 man. Strabrecht (LM)

- 31 okt. 1 vr. Collse Zegge (TG)

- 18 febr. 3 man Soerendonks Goor (WB)

- 5 april 1 paar Ekkersweier (GV)

- 8 dec. 2 exx. Groot Meer (PT)

- 15 dec. 1 paar 't Puntje Budel (TG)

- 7 sept. 1 ex. Aanschot/Eindhoven (TG)

- 3 okt. 1 ex. Aqua-Best (TG)

- 24 okt. 1 ex. Reuselse Moeren (TG)

- 2 maart 2 exx. Veldhoven (MZ)

- 2 maart 1 ex. Veldhoven (JK)

- 7 maart 1 ex. Nuenen (GS)

- 11 maart 1 ex. A2-Eindhoven (THM)

- 1 mei 1 vr. Beuven (HM)

- 6 mei 1 vr. Landschotse Heide (TG)

- 30 juni 1 vr. Flaes (GS)

- 2 nov. 1 man Strabrechtse Heide (GK)
- 15 en 16 nov. 1 vr. Strabrechtse Heide (GK)

Grauwe Kiekendief

- 4 mei 1 vr. trek NO Soerendonks Goor (PvdW,e.a.)

Ruigpootbuizerd

- 13 dec. 1 ex. Soerendonks Goor (TG)

Visarend

- 13 mrt 1 ex. Visvijvers Valkenswaard (JK e.a.)
- 10 april 1 ex. Strabrechtse Heide (HH, THM)
- 15 apr. 2 exx. Visvijvers Valkenswaard (JK e.a.)
- 5 mei 2 exx. Visvijvers Valkenswaard (JK e.a.)
- 20 mei 1 ex Visvijvers Valkenswaard (JK e.a.)
- 9 juni 1 ex. Strabrecht (THM)
- 28 juli 2 exx. Visvijvers Valkenswaard (JK e.a.)
- 18 aug. 1 ex. Beuven (DBA)
- 8 sept. 1 ex. Beuven (GV)
- 10 sept. 1 ex. Beuven (TG)
- 21 sept. 1 ex. trektelpost Strabrecht (HM e.a.)

Roodpootvalk

- 18 aug. 1 ex. Nuenen (DBA)

Smelleken

- 8 maart 1 vr. Wilhelminakanaal Best (PB)
- 21 sept. 1 ex. trektelpost Strabrecht (HM e.a.)
- 21 sept. 1 vr. Beuven (GV, TG)
- 4 okt. 1 vr. Beuven (GK)
- 13 okt. 1 vr. Reuselse Moeren (PvdW, AL)
- 2 nov. 1 ex. Strabrechtse Heide (GK)
- 5 nov. 1 vr. Strabrechtse Heide (PB)
- 15 nov. 1 ex. Veldhoven/t Look (BJ)
- 15 dec. 1 ex. Grote Heide (PvdW, AL)

Boomvalk

- 27 april 2 exx. Regte Heide (PW)
- 28 april 1 ex. Reuselse Moeren (LB)
- 1 juni 2 exx. Leenderbos (TG e.a.)
- 12 juni 1 ex. Hapertse Heide (HH e.a.)
- 14 juni 1 ex. Neterselse Heide (GS)
- 18 juni 1 ex. Oud Meer Son (TG)
- 17 juli 1 ad.+ 1 juv. Visv. Valkenswaard (JK ea.)
- 28 juli 1 ex. Visvijvers Valkenswaard (JK e.a.)
- 11 aug. 3 exx. Strabrecht (TG)
- 13 sept. 1 ex. Beuven (TG)

Slechtvalk

- 11 okt. 1 juv. Beuven (GK)
- 10 nov. 1 ex. Wilhelminakanaal Best (PB)
- 15 dec. 2 vr. jagend op Houtduif Bergeykse Visv. (PvdW, AL)

Korhoen

- 1 febr. 1 man Cartierheide (MB)
- 16 febr. 1 man Westelbeers/Landschotse Heide (MB)
- 30 april 1 man Cartierheide (MB)

Kraanvogel

- 2 maart 13 exx. Oirschotse hei (DBA)
- 9 maart 6 ex. foeragerend Reuselse Moeren (HV)
- 11 maart 80 exx. tp Vlaamse weg/Sterksel (MdB)

Scholekster

- 2 maart ca 40 exx. Aqua-Best (GV)

Kluut

- 8 april 3 exx. Aqua-Best (TG)

Griel

- mei 1 ex. Landschotse Heide (PK)

Kleine Plevier

- 3 april 5 exx. Landschotse Heide (HH)
- 5 april 1 ex. Reuselse Moeren (LB)
- 8 april 3 exx. Ekkersrijt (TG)
- 10 april 2 exx. Aqua-Best (TG)
- 25 april 2 exx. Landschotse Heide (TG)
- 4 mei 2 exx. Beuven (PvdW, e.a.)

- 18 en 31 mei 1 ex. Ekkersweier (TG)
- 9 juni 1 ex. Beuven (THM)
- 15 juni 1 pr + 2 juv. Visv. Valkenswaard (JK ea.)
- 30 juni 2 exx. Flaes (GS)
- 2 juli 1 ex. industrieterrein Acht (TG)
- 6 juli 2 pr + 6 juv. Meubelcentr. Ekkersrijt (GV)

Bontbekplevier

- 5 mei 1 ex. Landschotse Heide (MB)
- 28 sept. 3 exx. Groot Meer/Vess.vennen (HH)

Kleine Strandloper

- 13 sept. 8 exx. Beuven (TG)
- 21 sept. 14 exx. Beuven (GV)
- 21 sept. 3 exx. Beuven (TG)

Krombekstrandloper

- 21 sept. 1 ex. Beuven (GV)

Bonte Strandloper

- 3 april 2 exx. Wit-Hollandven/Landschot (HH, THM)
- 8 april 1 ex. Aqua-Best (TG)
- 8 sept. 3 exx. Beuven (GV)

Kemphaan

- 17 april 2 exx. Beuven (HM)
- 25 april 5 vr. Landschotse Heide (TG)
- 18 juli 6 exx. Grootte Peel (GV)

Houtsnip

- 9 april 1 ex. ringvangst De Braken Reusel (JW)
- 10 april 1 ex. Strabrechtse Heide (HH, THM)

Regenwulp

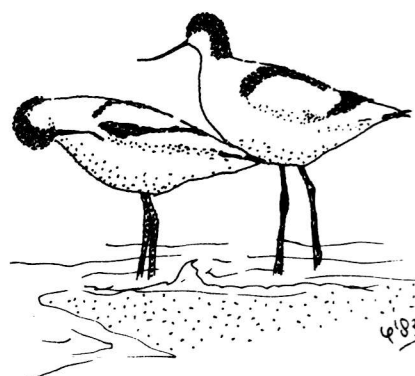
- 13 april 3 exx. Visvijvers Valkenswaard (JK e.a.)
- 16 april 150 exx. Keyenhurk/Landschot (WD)
- 19 april ca 60 exx. Keyenhurk/Landschot (HH, THM)

Zwarte Ruiter

- 19 april 1 ex. Keyenhurk (HH, THM)
- 18 juli 2 exx. Grootte Peel (GV)

Tureluur

- 3 april 7 exx. Landschotse Heide (HH, THM)
- 8 april 1 ex. Aqua-Best (TG)
- 25 april 4 exx. Landschotse Heide (TG)

- 5 mei 2 exx. Landschotse Heide (TG)
- 9 juni 5 exx. Beuven (TG)

Poelruiter

- begin juni 1 ex. Beuven (DBA)

Groenpootruiter

- 13 april 1 ex. Beuven (TG)
- 17 april 8 exx. Beuven (HM)
- 19 april 8 exx. Keyenhurk (HH, THM)
- 4 mei 16 exx. Starven/Strabrecht (PvdW)

Witgatje

- 6 april 1 ex. Visvijvers Valkenswaard (JK e.a.)
- 8 april 1 ex. Ekkersrijt (TG)
- 10 april 7 exx. Starven/Strabrecht (HH, THM)
- 19 april 2 exx. Visvijvers Valkenswaard (GV)
- 11 juni 3 exx. Visvijvers Valkenswaard (JK e.a.)

Bosruiter

- 19 april 1 ex. Landschot (WD)
- 18 juli 2 exx. en 25 aug. 6 exx. Grootte Peel (GV)

Oeverloper

- 25 april 1 ex. Landschotse Heide (TG)
- 11 en 19 mei 1 ex. Visv. Valkenswaard (JK e.a.)
- 18 mei 1 ex. Malpiebeemden (RvG)
- 9 aug. 2 exx. Oud Meer Son (TG)

Zwartkopmeeuw

- 14 april 2 exx. Soerendonks Goor (TG)
- 4 mei 1 ex. Soerendonks Goor (PvdW, e.a.)
- 4 mei 3 exx. Ringselvennen (PvdW, e.a.)

Kleine Mantelmeeuw

- 30 mei ca 25 exx. Aqua-Best (TG)
- 8 juni 5 exx. Broekhovense weg (HH)
- 15 dec. (laat!) 1 adult Ringselvennen (PvdW, AL)

Zilvermeeuw

- 15 dec. 680 ex. Ringselvennen (PvdW, AL)

Visdiefje

- 4 mei 4 exx. Ringselvennen (PvdW e.a.)

Zwarte Stern

- 6 broedparen Malpie (HdL)
- 1 broedpaar Soerendonks Goor (WB)
- 29 april 10 exx. Soerendonks Goor (HM)
- 4 mei 3 exx. Soerendonks Goor (PvdW e.a.)
- 4 mei 2 exx. Beuven (PvdW e.a.)

- 5 mei 2 exx. Landschotse Heide (TG)
- 9 juni 1 ex. Beuven (THM)
- 24 en 31 aug. 2 exx. Oud Meer Son (TG)
- 7 sept. 1 ex. Strabrechtse Heide (HH)

- 18 juni 2 exx. Oud Meer Son (TG)
- 29 juni 1 ex. Oud Meer Son (GV)
- 7 sept. 3 exx. Strabrechtse Heide (HH)
- 16 okt. 1 ex. Goorven (HH, TvdV)
- 30 dec. 2 exx. Dommeldal/Nederwetten (TG)

- 11 mei 2 exx. Ekkersweier (GV)
- 11 mei 2 exx. Groot Malpieven (JvK)
- 12 mei 4 exx. Aqua-Best (TG)
- 26 mei 2 exx. Aqua-Best (TG)
- 18 juli 4 exx. Grootte Peel (GV)

Turkse Tortel

- 1 jan. ca 70 exx. tp Meerveldhoven (HH)

Kerkuil

- 20 maart 1 ex. Strijpse Kampen (TG)

- 18 juni 2 exx. kerk Oerle (TG)

Gierzwaluw

- 7 sept. 4 exx. trektelpost Strabrecht (GV e.a.)

IJsvogel

- 4 jan. 1 ex. Gender SJZiekenh. Veldhoven (WD)

- 8 juni 2 exx. Sterkselse Aa (MdB)

- 7 okt. 1 ex. Visvijvers Bergeyk (JW)

- 11 okt. 1 ex. Wilhelminakanaal Son (GV)

- 15 nov. 1 ex. Eckartdal (TG)

- ? nov. 2 exx. Huygevoort/Grote Beerze (JK)

- 8 dec. 1 ex. Zandvang/Hanevoet (HH)

Hop

- 1 broedgeval in N-Brabant en 1 in Midden-Limburg (DBA)

- 2 mei 1 ex. Ten Vorsel/Bladel (TvdV)

Middelste Bonte Specht

- vanaf 20 nov. 1 man. Herbertusbossen Kasteel Heeze (THM,DBA)

Kleine Bonte Specht

- 26 dec. 1 ex. Hanevoet/Dommel (HM)

Kuifleeuwerik

- 5 territoria in Veldhoven (GK)

- 1 territorium in Eindhoven/De Hurk (GK)

- 23 okt. 2 exx. city-centrum Veldhoven (MB)

- 13 dec. 3 exx. city-centrum Veldhoven (HH)

Oeverzwaluw

- 4 mei >350 exx. Ringselvennen (PvdW, e.a.)

Duinpieper

- 21 sept. 2 exx. trektelpost Strabrecht (HM e.a.)

- 5 okt. 1 ex. trektelpost Strabrecht (HM e.a.)

- begin okt. 10 exx. Strabrecht (DBA)

- 23 okt. 1 ex. Strabrecht (DBA)

Roodkeelpieper

- 27 sept. 1 ex. bij Eindhoven (DBA)

Waterpieper

- 18 febr. 1 ex. Beuven (GV)

- 11 nov. 1 ex. Dommelbeemden/Veldhoven (HH)

- 15 dec. 3 exx. Soerendonks Goor (PvdW, AL)

Noordse Gele Kwikstaart

- 4 mei 3 exx. Beuven (PvdW e.a.)

Grote Gele Kwikstaart

- 13 jan. 1 ex. Dommel/Nederwetten (GV, TG)
- 29 febr. 1 ex. Gender/Veldhoven (HH)
- 9 maart 1 ex. Dommel/Nederwetten (GV, TG)
- begin juni 1 ex. Oud Meer Son (CvW)

- 21 juli 1 juv. Tongelreep Achelse Kluis (JW)
- 21 sept. 1 ex. trektelpost Strabrecht (HM)
- 27 okt. 2 exx. Eckartdal (TG)

Pestvogel

- 1 jan. 1 ex. Strabrecht (DB)
- 29 jan. 6 exx. Sperverlaan Eindhoven (BJ)
- 16 febr. 6 exx. Kennedylaan Eindhoven (DB e.a.)
- 18 febr.-3 maart 1-2 exx. Gagelbosch Eindhoven (DBA e.a.)
- 10 april 4 exx. Strijpsestraat/Eindhoven (JK)

Beflijster

- 10 april 1 man Strabrechtse Heide (HH, THM)
- 9 dec. 1 man Aqua-Best (TG)

Kramsvogel

- 14 juni 1 ex. zingend bij Leenderbos (PvdW,AL)

Sprinkhaanrietzanger

- 3 territoria Visvijvers Valkenswaard (JK e.a.)
- 21 april 1 ex. Visvijvers Valkenswaard (PW)
- 1 mei 1 ex. Beuven (HM)
- 11 mei 1 ex. Malpiebeemden (RvG)

Krekelzanger

- 3 t/m 14 juni 1 ex. Nuenens Broek (DBA, AvdH e.a.)

Rietzanger

- 1 territorium Visvijvers Valkenswaard (JK e.a.)

Orpheusspotvogel

- 14 juni 1 ex. bij de Plateaux (DBA)

Grauwe Fitis

- 17 juni 1 ex. ringvangst Landschotse Heide (JW)

Tjiftjaf

- 1 jan. 1 ex. Hapert (MB)

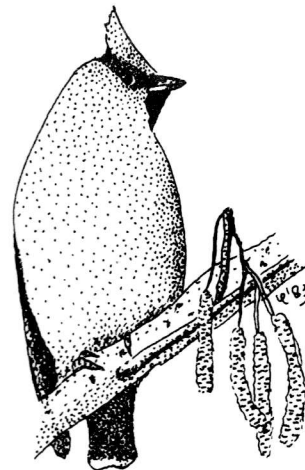
Vuurgoudhaantje

- 15 maart 1 ex. Eindhoven (GV)
- 23 maart 1 vr. Hertgang (GS en PvdW)
- 30 maart 1 ex. Hapertse Heide (HH)
- 10 april 2 man Herbertusbossen (HH, THM)
- 8 mei 2 exx. zingend Boswachterij Eersel (MB)

Bonte Vliegenvanger

- 1 broedgeval De Ploeg/Bergeyk (IVN-Eersel)
- 17 april 1 man Warande-Waalre (PW)
- 21 april 1 man Hapertse Heide (HH e.a.)
- 22 april 1 ex. tuin in Waalre (HM)

- 29 april 1 ex. Meerveldhoven (HH)
- 8 mei 1 paar nestkast Ter Spegelt (MB)
- 2 juni 2 exx. Eckartdal (TG)
- 18 juni 1 ex. Koningshof (TG)

Baardmannetje

- 4 mei 2 exx. Ringselvennen (PvdW,e.a.)

Grauwe Klauwier

Broedgevallen: 2 bij Achel, 1 bij Strijperheg, 1 bij Achterste Brug en mogelijk 1 bij de Malpiebeemden (via BA en PvdW)

- 26 mei 1 ex. Collse Zegge (via AvdH)

- 15 juni 1 vr. Achterste Brug Borkel en Schaft (PvdW, AL)

Klapekster

- 6 jan. 1 ex. Strabrecht (TG)

- 10 maart 1 ex. bij Beuven (GV)

- 16 okt. 1 ex. Goor & Flaes (HH, TvdV)

- vanaf okt. 2 ex. Cartierheide (MB)

- vanaf okt. 1 ex. Goorloop (MB)

- 2 en 14 nov. 1 ex. Oirschotse Heide (TG)

- 7 dec. 1 ex. Strabrecht (HM)

Notenkraker

- 30 dec./m 5 jan.'96 1 ex. Uden (DBA)

- 22 okt. 1 ex. Strabrechtse Heide (DBA)

- 11 dec. 1 ex. bij kasteel Heeze (DBA)

Keep

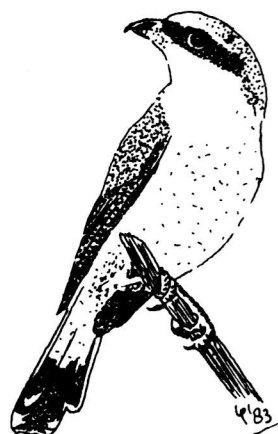
- 28 mei 1 man Strijpse Kampen (TG)

- 30 dec. ca 20 Dommeldal Nederwetten (TG)

Europese Kanarie

- 21 april 1 ex. zingend Hapert (MB)

- 19 okt. 2 exx. trektelpost Strabrecht (HM e.a.)

Putter

- 15 april 1 ex. naar O De Braken Reusel (JW)

- 29 sept. 1 ex. High Tech Park/Veldhoven (HH)

- 19 okt. 1 ex. trektelpost Strabrecht (HM e.a.)

- 22 okt. 2 exx. Aanscot/Eindhoven (TG)

- 25 okt. 3 exx. Aanscot/Eindhoven (TG)

- 2 nov. ca 45 exx. trektelpost Strabrecht (HM ea.)

- 1 dec. 3 exx. Kempenbaan/Veldhoven (HH)

- 30 dec. ca 25 exx. Dommeldal Nederwetten (TG)

Frater

- 22 maart 5 exx. Reuselse Moeren (MZc e.a.)

Barmsijs

- 11 jan. 19 exx. Dommelbeemden Veldhoven (HH)

- 10 febr. 9 exx. Meerveldhoven (HH)

- 1 maart 1 ex. Oirschotse Heide (PvdW en TM)

- 2 maart 2 exx. Bijsterveld/Wintelre (HH)

- 30 maart ca 50 exx. Hapertse Heide (HH)

- 6 april 3 exx. Visvijvers Valkenswaard (JK e.a.)

- 20 nov. ca 25 exx. Hanevoet (HM)

- 7 dec. ca 80 exx. De Braken Reusel (JW)

- 10 dec. ca 25 exx. Beukenlaan Reusel (JW)

Grote Barmsijs

- 25 dec. 15 exx. Henri Dunantpark Eindhoven (GV)

Kruisbek

- 13 okt. 3 ex. Reuselse Moeren (PvdW, AL)

- 15 dec. 2 ex. Soerendonks Goor (PvdW, AL)

Grote Kruisbek

- 13 okt. 2 ex. Reuselse Moeren (PvdW, AL)

Roodmus

- 31 mei 1 man zingend Landschotse Heide (JW)

Goudvink

- 23 maart 2-3 ex. Hertgang (GS en PvdW)

- 8 juni 1 man Flaes (GS)

- 10 juni 1 paar Nuenens Broek (HH)

- 9 nov. 1 vr. Eckartdal Eindhoven (GV, TG)

Appelvink

- 23 maart 1 man Hertgang (GS en PvdW)

- 28 sept. 1 ex. trektelpost Buikheide (HM e.a.)

- 16 nov. 1 ex. trektelpost Strabrecht (HM e.a.)

Ijsgors

- 11 jan. 1 ex. Dommelbeemden/Veldhoven (HH)

- 5 okt. 1 ex. trektelpost Strabrecht (HM e.a.)

Witkopgors

- 26 febr. - 4 maart 1-2 exx. Oirschotse Hei/De Hut (DBA e.a.)

- 24 nov. 1e winter man Oirschotse Heide (DBA)

Geelgors

- 29 febr. 15 exx. Strijpse Kampen (TG)

Ortolaan

- 7 sept. 1 ex. trektelpost Strabrecht (GV e.a.)

Waarnemers:

AL = Alma Leegwater

AvdH = Ad v.d. Hurk

BA = Bram Aarts

BJ = Ben Jacobs

BvP = Bert van Polen

CvW = Carlo van Wely

DBA = Dutch Birding Association

FD = F. Daemen

GK = "Grote Kaart"

GS = Geert Sanders

GV = Gerrit Vink

HB = Harry Biemans

HdL = Harry de Louweren

HH = Hans Hermans

HM = Henk Munsters

HV = H. Verdaat

JK = Jan Kolsters

JvK = Jacques van Kessel

JW = Jan Wouters

LB = logbock Reuselse Moeren

MB = Marco Bakermans

MdB = Mari de Bijl

MR = Martijn Renders

MZ = Marjan Zondag

MZe = M. Zeinstra

NvH = Niels van Houten

PB = Peer Busink

PK = Peter Key

PvdW = Pierre van der Wielen

PT = "plassentelling"

PW = Pieter Wouters

RvG = Rene van Gompel

TG = Ton Geerts

TH = Tom Heijnen

THM = Ton Hermans

TM = Timo Marijnissen

TvdV = Tonny van der Vleuten

WB = Wil Beeren

WD = Wim Deeben

META-VOGELEN IN DEN BOSCH

ESTHER POLAK

Sinds ik mij bezighoud met vogelen in het veld, ondeckte ik dat er ook veel te vogelen valt in het museum. Bonte kraaien bevolken onze zeventiende eeuwse wintergezichten en Van Gogh en Jeroen Bosch schilderden prachtige IJsvogels.

Zijn deze kunstenaars misschien behept met dezelfde passie als vogelaars? Kan hun manier van kijken enig licht werpen op het hoe en waarom van deze wonderlijke bezigheid?

Ik besloot een onderzoek in te stellen.

Op de bruggen over de Dommel in Eindhoven is voor de oplettende voorbijganger sedert enige tijd een werk over IJsvogels te zien. De in Den Bosch woonachtige kunstenaar Hans Waanders heeft in ijsvogel-blauw de roep van de ijsvogel boven de bogen van de bruggen geschreven. TSJIE KIE en ZIII ZRII staat er. De vergeetachtige ijsvogel die hier voorbij komt, wordt gesouffleerd.

Omdat ik daar meer van wil weten, ga ik bij hem op bezoek. Als ik zijn atelier in de oude Willem II fabriek binnen stap is meteen al duidelijk dat ik in het hol van de ijsvogelstudie terecht ben gekomen. De kast staat vol boeken over ijsvogels, overal liggen plaatjes van ijsvogels en er staat zelfs een klein kannetje in de vorm van een ijsvogel. In een hoek staat een kaartenmolen vol met prentbriefkaarten van alle soorten denkbare ijsvogels.

We raken in gesprek over verschillende ijsvogelnatuurfilms en over zijn eerste ijsvogelwaarneming in 1982. Bij een wiel in de Maas boven Den Bosch zag hij op een fietstochtje onverwacht een ijsvogel. De weken daarna bleef deze gebeurtenis hem achtervolgen. Hij betrapte zich er op dat hij steeds weer terug fietste naar dat wiel, in de hoop op een tweede ontmoeting. Dit was het begin van zijn ontdekkingsreis naar de wereld van de ijsvogel.

Hij ging tekeningen maken van de ijsvogel en begon zoveel mogelijk over ijsvogels te lezen. Hij deed een onderzoek naar de manier waarop de ijsvogel beschreven wordt in de vogelgidsen en

naslagwerken. Hij zocht de geluiden van de ijsvogel op in verschillende vogelgidsen en hij verbaasde zich over de verschillende manieren waarop datzelfde geluid omschreven staat. Het werk op de bruggen over de Dommel gaat hierover. Hij gebruikte voor de ene kant van de brug het geluid uit een Nederlandse gids, en voor de ander kant het geluid uit de Engelse versie van dezelfde gids. Een ijsvogel die voorbij vliegt roept eerst in het Engels en dan in het Nederlands. Enig verschil is echter niet te horen.

De kunstwerken van Hans Waanders hebben vaak de vorm van boeken. Inmiddels heeft hij meer dan vijftig boeken over ijsvogels gemaakt. De meeste boeken hebben een oplage van twintig à vijftig exemplaren. Ze zijn prachtig ingebonden met harde kaft. Handwerk. Ik krijg een boekje te zien waarin hij zoveel mogelijk transcripties van de ijsvogelroep heeft verzameld. Op iedere bladzijde een. Als een gedicht staan zij daar, netjes gecentreerd op de pagina. Hans Waanders slaat de bladzijden voor mij om. Hij verbaasde zich vooral over het verschil in lengte van de verschillende teksten. Sommige bestaan uit twee korte woordjes, anderen beslaan de halve bladzijde.

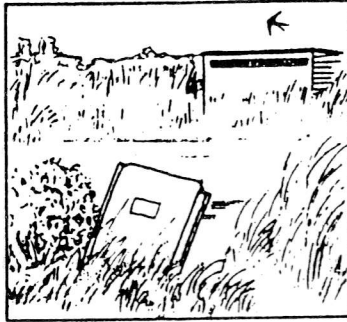
In een ander boekje heeft hij de pagina's van woordenboeken waarop de ijsvogel genoemd wordt verzameld. Het is met behulp van dit boek mogelijk het woord ijsvogel van het nederlands in het Fins, in het Thais, in het Deens, in het Maleis en weer terug te vertalen. Maar net

Book watching vantage points

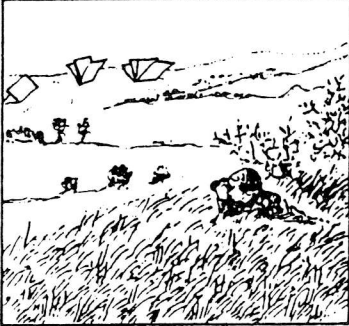
Woodland

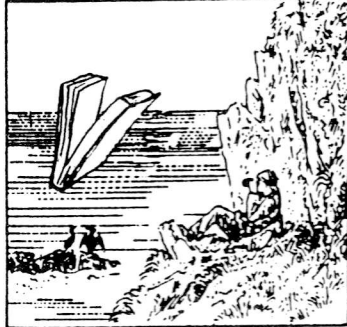
Riverbank and lakes

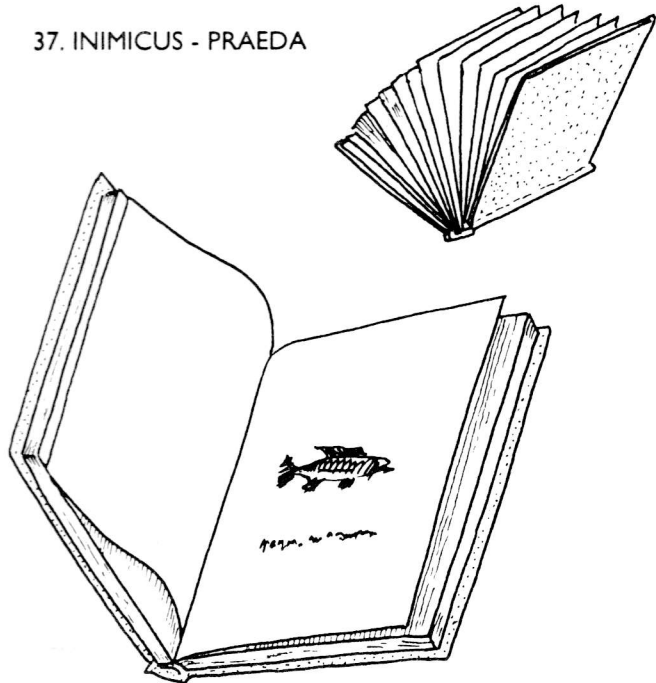
Open country

Seashore

37. INIMICUS - PRAEDA

Description: Medium. 15,5 X 21 cm. 116 cm. Bound. 1994.
Signed and numbered.

Field characters: Greyish cover, titel printed on a label.
Handprinted stamps inside. Closely resembles in size
PICTURE INDEX, a TRAVEL SURVIVAL KIT and other
species in this guide, but the covers are always different.

Distribution: 30 species. Thinly and locally distributed.

General notes: Many prints of handcarved stamps, with
pictures of the enemies and preys of the kingfisher [Alcedo
Atthis].

zo verbazingwekkend is het om te zien hoe totaal verschillend de pagina's van woordenboeken er uit zien. Een verzameling woordenboeken uit de hele wereld ligt hier in mijn hand.

In een ander boek zijn de prooien en de vijanden van de ijsvogel op een rij gezet. Bij de prooien vele kleine inheemse visjes. Een blauw stempel beeldt de soort af, eronder staat in een keurig gezet lettertje de latijnse naam. Mijn totale gebrek aan kennis van het waterleven doet zich pijnlijk voelen. Tussen de vijanden vind ik het silhouet van De Denker. Het beeld van Rodin. Homo sapiens.

De beste omschrijvingen van zijn boeken vind je in de catalogus die enige tijd geleden uitkwam: 'Field guide to the books of Hans Waanders'. Dit is een boekje dat het meest lijkt op een veldgidsje voor beginnende vogelaars. De omschreven soorten zijn echter geen vogels maar de boeken van Hans Waanders. In de typische veldgidsenstijl wordt van elk boek een omschrijving gegeven. Het boek begint met een inleiding waarin de hobby 'bookwatching' van harte wordt aanbevolen. 'Bookwatching is good fun. It's a leisure activity for all the family - age doesn't matter. You don't need expensive equipment, your God-given faculties will do!' Verschillende 'book watching vantage points' worden getoond alvorens de geïllustreerde omschrijvingen van de soorten volgen. De meeste van de omschreven boeken gaan dan weer op de een of ander manier over ijsvogels.

Waarom die fascinatie voor ijsvogels vraag ik hem uiteindelijk, 'Ach, het was misschien maar toeval dat het een ijsvogel was, als ik in '82 een groene specht had gezien was dat het misschien geworden.' Met een vriendelijke glimlach kijkt hij mij aan. Vogelen als hobby doet hij ook niet. Heb je eigenlijk wel een kijker! vraag ik. Hm, ja ergens wel, dacht hij. Maar om nou speciaal het veld in te gaan voor een of andere vogel...

Liever bezoekt hij de natuurhistorische musea van Leiden of New York om lange middagen de laden vol opgezette ijsvogels te bekijken. Met van die prachtige kaartjes eraan gebonden. En om de bibliotheek op onvoorziene boekjes uit te pluisen. Het is voor hem alleen wel erg moeilijk om aan de welwillende biliothecaris uit te leggen wat hij nu eigenlijk zoekt.

Ik loop terug naar het station en Hans Waanders pakt op dat moment misschien weer een zelfgemaakt stempel van een ijsvogelsnavel om een blad blauw te stempelen. Hij is volgens mij meer geïnteresseerd in de manier waarop ijsvogels beschreven en bekeken zijn, dan in de vogels zelf. Zoals wij vogels beloeren, zo beloert hij ons vogelaars, ornithologen, wetenschappers, verzamelaars. Zoals wij naar de vogelgeluiden luisteren zo luistert hij naar de manier waarop die worden beschreven in onze vogelgidsen. Hij bestudeert het bestuderen van de natuur.

Meta-vogelen in Den Bosch.

Boeken van Hans Waanders zijn te bekijken in de bibliotheek van het Van Abbe museum in Eindhoven.

TREKTELLEN IN DE KEMPEN 1996.

PEER BUSINK.

Tussen augustus en november trekt bijna het hele bestand van de meeste Noord- en Oosteuropese broedvogels weg uit hun broedgebied. Een gedeelte hiervan trekt over Nederland. Een veel kleiner deel hiervan trekt over de Kempen.

Op zes verschillende momenten binnen die tijdspanne van vier maanden hebben VWG-ers structureel naar die vogeltrek gekeken. Omgerekend is dat 0,5%. Dus terecht een momentopname. In die tijd van vier maanden waarin de herfsttrek zich hoofdzakelijk afspeelt zijn er altijd enkele topdagen. Vorig jaar vielen zulke topdagen op 26 en 28 september en op 12, 23 en 24 oktober. Ook vorig jaar vielen onze tweewekelijkse trekkel-zaterdag-ochtenden helaas niet op zo'n dag. Sterker nog, het waren alle matige trekdagen. Desondanks waren we toch weer getuige van de doortocht van honder-

den vogels en zo hier en daar een leuke soort. Niet alleen een leuke soort doet de tellers echter opleven, maar ook een groep overkomende Vlaamse gaaien, of een front Houtduiven, of stipjes die Roeken blijken te zijn, doet een trekvogelaarshart sneller slaan. De krenten in de pap. En je deelt dit met anderen, want je zit op Strabrecht niet alleen. Soms waren we met z'n tienen!

De gegevens van elke trekteldag staan in tabel 1. (De getallen tussen haakjes stellen het aantal geziene groepen voor.)

De VWG-ers die op de Strabrecht geteld hebben zijn: Harrie Biemans, Peer Busink, Ton Geerts, Piet van Happen, Hans Hermans, Ben Jacobs, (Jan-Erik Kikkert), Henk Munsters, Guus Nas, Esther Polak, Martin Rouppe van der Voort, Nellie Struik, Willem Veenhuizen en Gerrit Vink.

De weersomstandigheden:

Datum:	Zicht:	Bewolking:	Neerslag:	Wind:	Temp.:
7 sep	begin grondmist	0%	geen	N-2	17
21 sep	heilig	100%	na 10.00 uur regen	O-4	10
5 okt	heilig	75%	tot 9.00 motregen	ZW-3	10
19 okt	heilig	80%	tot 10.00 motregen	W-4	10
2 nov	goed	100%	af en toe motregen	ZW-5	12
16 nov	heilig	100%	geen	ZW-2	10

Tabel 1: Getelde aantallen overtrekkende vogels op de Strabrechtse Heide.

Datum:	7 sep	21 sep	5 okt	19 okt	2 nov	16 nov	Totaal
Aalscholver		38 (2)	9 (1)	34 (3)		6 (1)	87 (7)
Blauwe Reiger	1 (1)	2 (1)					3 (2)
Nijlgans						6 (1)	6 (1)
Gans spec						5 (2)	5 (2)
Wilde Eend	16 (1)						16 (1)
Bruine Kiekendief	1 (1)						1 (1)
Blauwe Kiekendief						1 (1)	1 (1)
Sperwer	10 (8)	2 (2)	3 (2)	1 (1)	1 (1)		17 (14)
Buizerd	3 (2)			1 (1)		1 (1)	5 (4)
Visarend		1 (1)					1 (1)
Torenvalk	6 (5)		2 (2)	2 (2)		1 (1)	11 (10)
Bontbekplevier		1 (1)					1 (1)
Kievit	3 (1)		10 (1)			1 (1)	14 (3)

Watersnip		1 (1)					1 (1)
Witgatje	3 (1)						3 (1)
Kokmeeuw	9 (1)	2 (1)					11 (2)
Zilvermeeuw						13 (1)	13 (1)
Holenduif	2 (1)	1 (1)			1 (1)	4 (2)	8 (5)
Houtduif			17 (5)	361 (18)		247 (10)	625 (33)
Koekoek	1 (1)						1 (1)
Gierzwaluw	4 (1)						4 (1)
Groene Specht	2 (2)						2 (2)
Zwarte Specht	2 (2)						2 (2)
Boomleeuwerik		3 (3)	2 (2)				5 (5)
Veldleeuwerik			49 (14)	52 (16)	67 (11)		168 (41)
Boerenzwaluw	462 (15)	19 (3)	7 (1)				488 (19)
Huiszwaluw	2 (1)						2 (1)
Duinpieper		1 (1)	1 (1)				2 (2)
Boompieper	6 (6)	2 (2)	2 (2)				10 (10)
Graspieper	4 (1)	24 (11)	722 (100)	61 (19)	11 (3)	9 (2)	831 (136)
Gele Kwikstaart	28 (8)						28 (8)
Grote Gele Kwikstaart		1 (1)					1 (1)
Witte Kwikstaart	43 (11)	11 (3)	121 (36)	2 (1)			177 (51)
Paapje	1 (1)						1 (1)
Roodborsttapuit	1 (1)		4 (4)				5 (5)
Tapuit	1 (1)						1 (1)
Merel					1 (1)	1 (1)	2 (2)
Kramsvogel				8 (2)	382 (12)	83 (6)	473 (20)
Zanglijster			3 (2)	77 (22)			80 (24)
Koperwiek				102 (13)	19 (3)	7 (1)	128 (17)
Grote Lijster	12 (1)	1 (1)	14 (5)	14 (8)		1 (1)	42 (16)
Tjiftaf			1 (1)				1 (1)
Zwarte mees	3 (1)				8 (1)		11 (2)
Pimpelmees				6 (1)	5 (2)		11 (3)
Vlaamse Gaai		8 (1)	43 (14)	4 (2)			55 (17)
Kauw	24 (1)	2 (1)				1 (1)	27 (3)
Rock				37 (2)		3 (2)	40 (4)
Spreeuw	352 (5)	857 (25)	151 (16)	47 (4)		400 (97)	1807 (147)
Ringmus	11 (2)		97 (5)	28 (6)	15 (1)	1 (1)	152 (15)
Vink		17 (4)	654 (68)	307 (34)	87 (9)	5 (4)	1070 (119)
Keep			14 (9)	17 (12)	7 (3)		38 (24)
Europese Kanarie				2 (1)			2 (1)
Groenling			23 (5)	2 (1)	2 (1)		27 (7)
Putter					45 (1)		45 (1)
Sijs		7 (1)	26 (6)	43 (3)		32 (3)	108 (13)
Kneu	2 (1)	1 (1)	174 (15)	51 (12)	5 (2)		233 (31)
Frater			1 (1)				1 (1)
Barmsijs						3 (1)	3 (1)
Appelvink						1 (1)	1 (1)
IJsgors			1 (1)		2 (1)		3 (2)
Geelgors			6 (6)	4 (3)	4 (4)	1 (1)	15 (14)
Ortolaan	1 (1)						1 (1)
Rietgors	3 (2)	1 (1)	3 (3)	14 (11)	4 (4)	28 (5)	53 (26)

Om vergelijkingsmateriaal te hebben heb ik aan verschillende mensen buiten de Vogelwerkgroep, gevraagd om simultaan te tellen. Van buiten de VWG zijn te weinig simultane gegevens binnengekomen om ze te verwerken.

John Vereijken, Willem Veenhuizen en Henk Munsters hebben resultaten opgestuurd. Zelf heb ik ook enkele dagen buiten de vastgestelde zaterdagen gegevens verzameld.

Ook had ik gevraagd om trekgegevens van buiten de vastgestelde data door te geven en in decades (perioden van 10 dagen) te rangschikken.

In december kreeg ik van John een dictaat van meer dan 50 blz. In dit dictaat staan de resultaten van 40! trekteldagen tussen 18 augustus en 16 november van de telpost in Aarle Rixtel. Op de meeste trekteldagen is ook Marc Verbeeten aanwezig geweest.

Het is te omslachtig om heel dit rapport te bespreken en te vergelijken met onze (in vergelijking schaarse) trektellingen.

John en Marc hadden hun waarnemingen netjes per decade genoteerd. Het was daarom niet te ingewikkeld om hier iets mee te doen (zie tabel 2). Wanneer we de VWG-resultaten en die van Willem, Henk en mij hierbij sommeren, dan krijgt men een idee van de aantallen die overgekomen zijn. Bij veel soorten wordt een "optimum-decade" van de doortrekintensiteit zichtbaar. Deze getallen zijn in de tabel dik gedrukt. Je moet wel rekening houden met het feit dat de trekteldagen binnen de decades vaak verschillend zijn.

Ik heb ook gekeken naar de groeps-groottes. Om dit voor alle decades uit te rekenen is monnikenwerk en minder interessant. Ik heb dit daarom alleen gedaan voor de "optimum-decade". Deze getallen staan in de rechter kolom (Gem.). De sologangers komen er meteen uit. Daartegenover is bijvoorbeeld goed te zien dat de invasie van Houduiven een massaal gebeuren was (is). De groepen Grote lijsters zijn kleiner dan je verwachten zou. En zo zijn er nog meer zaken die in deze tabel opval-

len. Voor veel soorten zijn echter de aantallen te klein om op deze manier de gemiddelde groeps-grootte te berekenen (aangegeven door een "-" in de Gem. kolom). Weer andere soorten blijken hun trekintensiteit te verdelen over enkele decades.

Ik pretendeer niet dat de hierboven omschreven methode de juiste is. Door allerlei factoren is de bekende korrel zout hier natuurlijk van grote afmetingen. Het is een deel van de waarheid. Maar toch.... het geeft een bepaalde indicatie en dat is toch iets. Tenslotte is het een gemiddelde dat over 54 trekteldagdelen berekend is.

Verreweg de meeste gegevens van deze tabel komen van de trekpost Aarle Rixtel. Wanneer je echter vanuit deze trektelpost de lijn Zuidwest volgt, dan kom je midden in de Kempen. Daarom is het mijns inziens "verantwoord" dat deze gegevens op één hoop gegooid zijn.

In tabel 2 zijn de soorten gerangschikt op volgorde van het totaal aantal geziene exemplaren.

En.... hoe meer je in de gelegenheid bent om naar vogeltrek te kijken, des te groter is de kans dat je ook meer bijzondere soorten ziet. En wanneer er vogelaars bij zijn die ook nog eens goed zijn in het herkennen van de trekroepjes, dan blijken er meer bijzondere soorten over te komen dan de gemiddelde vogelaar voor mogelijk houdt. En dat ook in Oostbrabant!

Tijdsindeling decades:

I	11 t/m 20 aug	2 teldagen
II	21 t/m 31 aug	5 teldagen
III	1 t/m 10 sep	6 teldagen
IV	11 t/m 20 sep	3 teldagen
V	21 t/m 30 sep	6 teldagen
VI	1 t/m 10 okt	5 teldagen
VII	11 t/m 20 okt	8 teldagen
VIII	21 t/m 31 okt	8 teldagen
IX	1 t/m 10 nov	5 teldagen
X	11 t/m 20 nov	6 teldagen
Totaal		54 teldagen

Tabel 2: Getelde aantallen per decade. Aarle Rixtel plus de Kempen.

Decade:	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	Totaal	Gem
Houtduif					4	354	1440	66698	692	908	70096	250
Veldleeuwerik				1	17	348	8800	2990	575	435	13166	16
Vink				1	516	2323	4413	1902	504	115	9774	8
Spreeuw			45	4	1331	813	723	2044	101	447	5508	21
Kievit	229	56	64	7	73	194	416	2637	470	613	4759	32
Graspieper			4	1	557	1427	898	379	55	13	3334	5
Koperwiek					1	343	955	1101	218	133	2751	7
Boerenzwaluw	36	222	782	134	1305	133	2				2614	9
Ringmus			24	6	41	472	1339	473	107	12	2474	9
Kramsvogel								1105	759	367	2231	17
Aalscholver	12	12	30		128	237	798	327	99	60	1703	23
Kneu			15	3	123	431	371	582	60	3	1588	9
Roek							15	1476		65	1556	9
Keep					18	45	567	302	202	5	1139	5
Witte Kwikstaart		3	88	5	123	300	309	77	15	9	929	2
Kokmeeuw			9	18	2	19	16	147	13	530	754	12
Vlaamse Gaai			2	36	377	192	90	29	5		731	4
Kauw				5		121	103	454		24	707	12
Sijs					120	85	143	104	26	148	626	19
Rietgors				1	21	47	209	215	24	51	568	1
Buizerd		8	12		10	18	116	342	2	48	556	2
Zanglijster					21	70	279	149			519	2
Gele Kwikstaart	22	74	177	21	19	5					318	2
Kolgans					3					298	301	13
Putter	2	1	3		3	35	43	69	50	56	262	2
Grauwe gans			5		8			27	50	137	227	-
Heggemus			5	4	27	46	86	55	2	2	227	1
Boomleeuwerik					3	44	123	43		5	218	3
Zwarte mees			3	23	77	51	35		8		197	6
Sperwer		4	18	2	6	13	25	107	6	13	194	1
Gierzwaluw	29	89	70		1						189	-
Groenling	9	3			20	46	45	18	14	12	167	3
Pimpelmees			5	13	42	9	33	48	5		155	4
Koolmees			19	6	25	31	31	15	16	1	144	3
Holenduif						55	17	43	11	17	143	4
Wilde eend			16				19	45	27	34	141	-
Zilvermeeuw		1		39	6	16	22	12	7	26	129	-
Grote lijster					17	22	35	42	6	7	129	2
Boompieper	4	19	40	12	23	5					103	1
Nijlgans		2	7		7	10	20	15		23	84	-
Merel					26	31	11	2	1	5	76	1
Watersnip	1	11	20	3	3	1	13	7	2	4	65	3
Geelgors					2	11	13	15	21	1	63	1
Grote gele kwikstaart				8	13	5	18	10	3	4	61	1
Turkse tortel	4	6	5	1	14	13	4	1	2	6	56	-
Kleine mantelmeeuw		33	17				6				56	-
Staartmees					15		24		12		51	-
Rietgans								6		34	40	-
Frater						1	1	2	5	28	37	-
Grote bonte specht		1	3	2	6	6	6	1	1	3	29	1
Huiszwaluw		2	2		23						27	-

Kruisbek						10	14	1			25	6
Blauwe kiekendief							4	9	2	8	23	1
Appelvink	1					6	8	1		2	18	-
Blauwe reiger		3	4		7	1				2	17	-
Duinpieper	1	8	1	5	1	1					17	1
Stormmeeuw			7							8	15	-
Goudplevier				1	10	1				2	14	-
Torenvalk	1	2				4	2	3		1	13	1
Bruine kiekendief	1	6				1		2			10	1
Wespendief	2	7									9	1
Europese kanarie						3	2	4			9	-
Barmsijs	1									7	8	-
Kleine zwaan										8	8	-
Zwarte kraai							7				7	-
Knobbelzwaan			1			4	2				7	-
Oeverzwaluw		5	1		1						7	-
Rode wouw							2	3			5	1
Roodborsttapuit						4					4	-
Watersnip					1	3					4	-
Gans spec.										4	4	-
Havik				2				1		1	4	1
Smelleken							4				4	1
Waterpieper							3	1			4	-
Boomvalk			1		1		1				3	1
Grote pieper							2	1			3	1
Tjiftjaf			1	1		1					3	-
Zwarte specht			1		1					1	3	-
IJsgors						1			2		3	-
Groenpootruiter			1		1						2	-
Buidelmees				2							2	-
Slechtvalk								2			2	-
Kleine plevier			2								2	-
Groene Specht			2								2	1
Visarend					1			1			2	-
Bontbekplevier					1			1			2	-
Ooievaar	1										1	-
Scholekster	1										1	-
Roodkeelpieper			1								1	-
Koekoek			1								1	1
Dwerggors			1								1	-
Ortolaan			1								1	-
Bergeend			1								1	-
Grote mantelmeeuw						1					1	-
Boomkruiper						1					1	-
Sneeuwgors							1				1	-
Zwarte ruiter							1				1	-
Bastaard arend								1			1	-
Kraanvogel								1			1	-
Goudhaantje								1			1	-
Strandleeuwerik								1			1	-
Kleine bonte specht										1	1	1

DOORGEBLADERD

TONNY VAN DER VLEUTEN EN HANS HERMANS

In deze rubriek worden interessante nieuwtjes en artikelen uit andere vogeltijdschriften aangetipt. Op deze tijdschriften heeft de VWG De Kempen een abonnement. Alle leden kunnen ze lenen.

Dutch Birding nr. 1 1997:

- het herkennen van Wespendienven ook op leeftijd en geslacht.
- het voorkomen van kwartels in de winter in Nederland.

Brabants Landschap: beheersverslag 1996 april 1997:

- met broedvogelinventarisaties van de Groote Heide (bij Eindhoven) en de Hugterheide. Ook het gevoerde beheer op de Grijszand en Valkenhorst komen aan de orde.

De Takkeling nr. 1 1997

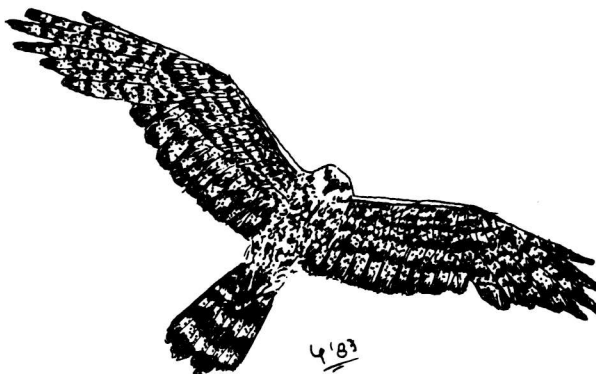
- Uitgebreid verslag over broedresultaten en roofvogelvervolging in 1996.
- Nijlgans broedt in nestkast voor Slechtvalk.
- Blauwe Kiekendief broedt in perceel met Douglasspar.
- Grauwe Kiekendieven in Nederland in 1996.

De Takkeling nr. 2 1997:

- Winterwaarneming van Grauwe Kiekendief in Groningen.
- Ervaringen met kunsthorsten in de Reuselse Moeren door JNM - Bladel en Frans van Bortel.
- Om je dood te lachen: Sperwers veroorzaken hartkwaal.

Limosa 70 1997/1:

- "Kleptoparasitisme" op Kuifeenden.
- De Rosse Stekelstaart is een bedreiging voor Witkroepend. In Nederland tot nu toe 4 broedgevallen. In Engeland ca. 570 broedparen.
- Een verslag over kolonie- en zeldzame broedvogels in 1992 en 1993 laat een toename zien van Aalscholver, Grauwe Gans en Roek en een afname van Roerdomp, Woudaapje, Kokmeeuw en Kuifleeuwerik. IJsvogel en Nachtzwaluw zijn m.n. in Brabant onvolledig geteld.

Overzicht materialen in de "VWG-Bibliotheek"

CORINE WESTERLAKEN

Door donatie van NV Philips hebben we de laatste tijd heel wat materiaal kunnen aanschaffen zodat we onze "bibliotheek" hebben kunnen uitbreiden. Tevens is er wat systeem in aangebracht, zodat de uitleningen beter geregistreerd kunnen worden.

In principe is het de bedoeling dat de materialen voor 1 maand worden uitgeleend, zodat een ander ook de kans krijgt om de materialen te kunnen lenen.

Hieronder een alfabetisch overzicht van alle materialen. Eerst de boeken, dan de CD's en dan de videobanden. Daaronder staat nog een overzicht van alle tijdschriften waar de VWG op is geabonneerd en de ruilabbonnementen.

Ook bezit de VWG tientallen rapporten, verslagen e.d. die in het archief zijn ondergebracht. Ook daarvan is het mogelijk die in te zien of te lenen. De archiefcommissie is nog bezig deze te ordenen. In een volgende Blauwe Klauwier zal hier ook een overzicht van worden opgenomen.

Nr:	Titel:	Auteur/Samensteller:	Jaar:
Boeken:			
B03	Avifauna van Noord-Brabant	van Erve, F. et al.	1967
B19	Belangrijke vogelgebieden	Eggenhuizen, Ton	1996
B06	Bird Count	Dobinson, Humphrey M.	1976
B05	Bird ringing	Mead, Chris	1974
B16	Birds in Europe : their conservation status		1996
Br01	Dicht bij huis : natuur in stad en dorp		
B15	Ecologische Atlas van de Nederlandse Roofvogels	Bijlsma, Rob G.	1995
B11	Ecologische Atlas van de Nederlandse Weidevogels	Beintema, Albert	1996
B18	Handleiding Veldonderzoek Roofvogels (2 ex.)	Rob G. Bijlsma	1997
B01	Outdoor recreation and birds : conflict or symbiosis?	Zande, André N. van der	1984
B02	Randstad en broedvogels	VWG Avifauna West-Nederl.	1981
B04	Vogels dichterbij	Gooders, John	1994
B17	Vogels en de wet	Hans Peeters	1995
B10	Vogels in de winter	Boer, Tom E. den	1994
B07	Vogels in Friesland, deel 1		1976
B14	Vogels in Friesland, deel 2		1977
B13	Vogels in Friesland, deel 3		1979
B09	Vogels onder dak	Boer, Tom E. den	1994
B08	Vogels van de Rode Lijst	Vergeer, Jan-Willem	1995
B12	Wegwijzer voor aankomende vogelaars (2 ex.)	Langenhoff, Vic.	1996
CD's:			
C01	Tous les oiseaux d'Europe vol. 1 (met vertaalde index)		
C02	Tous les oiseaux d'Europe vol. 2 (met vertaalde index)		
C03	Tous les oiseaux d'Europe vol. 3 (met vertaalde index)		
C04	Tous les oiseaux d'Europe vol. 4 (met vertaalde index)		
C06	Vogels van bos, heide en struweel	Vogelbescherming Nederland	
C08	Vogels van kust, slikken en open water	Vogelbescherming Nederland	
C09	Vogels van onze grensstreek	Vogelbescherming Nederland	
C07	Vogels van weide, moeras en waterrand	Vogelbescherming Nederland	

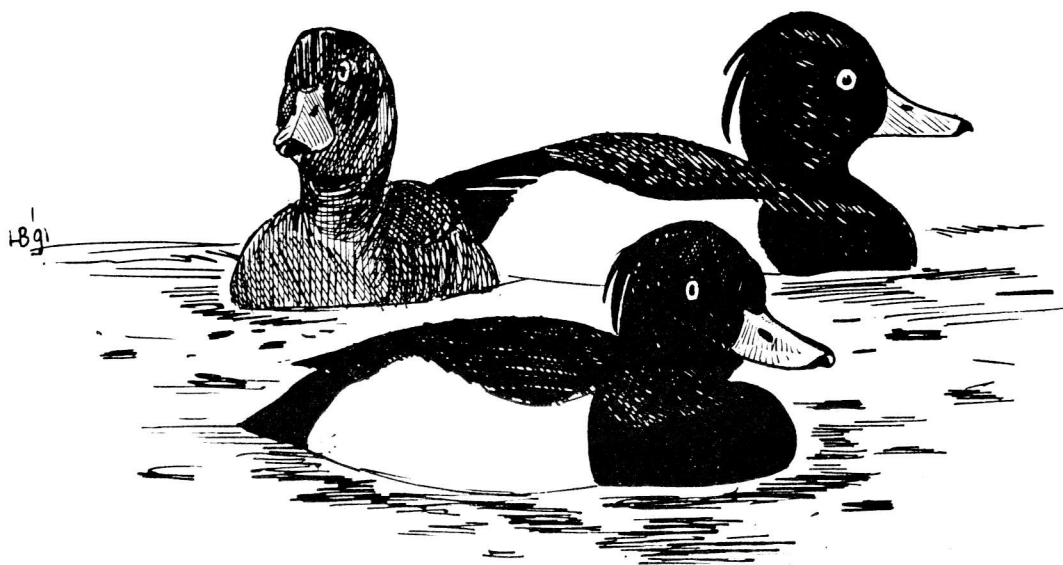
Nr:	Titel:	Auteur/Samensteller:
Videobanden:		
V07	Grutto's tussen 't gras	Landschapsbeheer Nederland
V03	Impressies uit het veld (2 ex.)	WRN
V05	Modderen in moerassen	Vogelbescherming Nederland
V02	Roofvogels van dichtbij	WRN
V01	Tentoonstelling "Vogels in de Kempen"	VWG de Kempen
V04	Vogels dichterbij : Teleac cursus '95	Teleac/Vogelbescherming NI
V09	Vogeltrekdag 8-10-1989	VWG de Kempen
V08	Wat betreft de Buizerd	WRN

Tijdschriften waar de VWG een abonnement op heeft:

Argus (Stichting Kritisch Faunabeheer)
Brabant Natuurlijk! (Brabants Milieu Federatie)
Brabants Landschap
Drentse Vogels
Dutch Birding
Limburgse Vogels
Limosa
Natuur & Milieu
SOVON-Nieuws
Takkeling (Werkgroep Roofvogels Nederland)
Het Vogeljaar
Vogelnieuws (Vogelbescherming Nederland)
Vogels (Vogelbescherming Nederland)

Ruilabonnementen:

Pandion (Wielewaal Midden-Kempen)

KNIPSEL KRANT

Knipseladres: SANSOVINOSTRAAT 24, 5624 JX EINDHOVEN.

Samenstelling: HUUB KNUBBEN

12 MAANDAG 21 APRIL 1997 •

Eindhoven Vrijblad

STAD/STREEK

'Meer onderzoek naar stadsnatuur hard nodig'

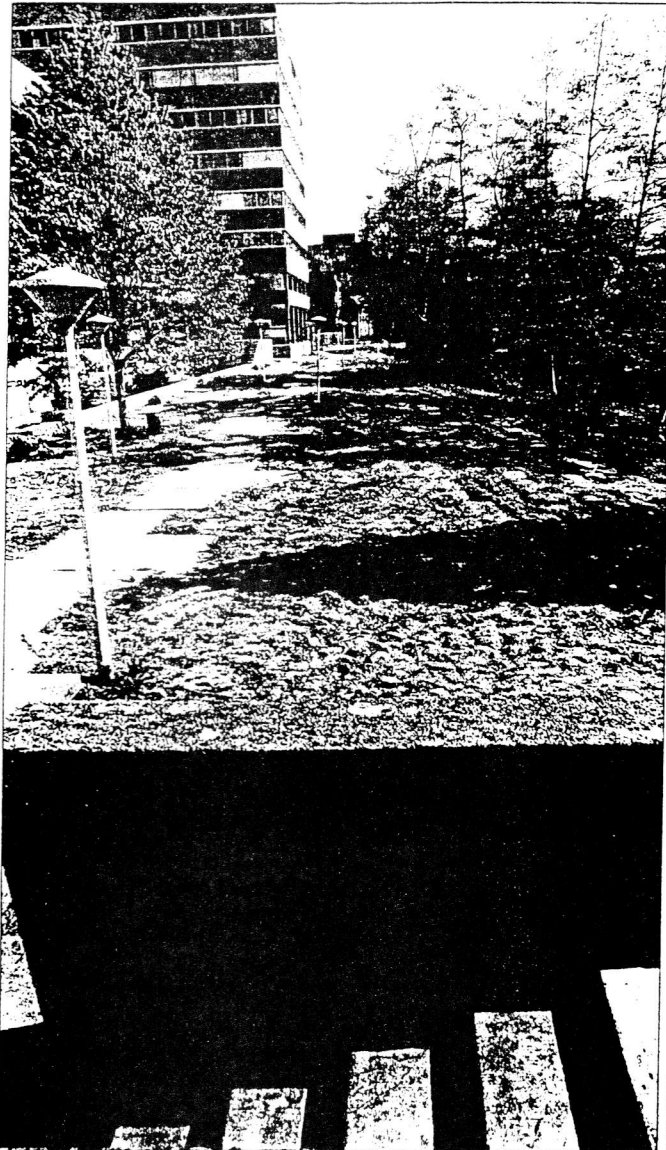
Door Wim Wormser

EINDHOVEN - „In de toekomst is ons land door de bebouwing dichtgeslibd tot een grote stad. De mens mag daar in overheersend zijn, maar we zullen er toch samen met de dieren moet leven. Maar is het met die wetenschap dan niet gek dat er nog zo weinig onderzoek is gedaan naar de stadsnatuur? Dat nog nergens staat opgetekend wat je in een stad allemaal aan insecten, planten en dieren kunt verwachten? Onze inventarisatie van stadsvogels in Eindhoven is tenminste een begin en het stadsbestuur zou er zijn voordeel mee moeten doen”.

Dat zegt Pierre Marechal, die samen met stadsgenoot Willem Veenhuizen het boekje 'Vogels in het stedelijk milieu' (van Eindhoven) het licht deed zien. Het beschrijft de vogels die in Eindhoven bijkomen, in welke aantallen ongeveer en hun kenmerken. De auteurs zijn zeven broedseizoenen lang met circa 50 vrijwilligers van Vogelwerkgroep De Kempen aan het tellen geweest. Ze hopen nu maar dat de gemeente haast maakt met het opstellen van een nieuw groenstructuurplan voor de gehele stad.

„Het huidige structuurplan dateert van 1981. Het is zwaar verouderd, maar evengoed wordt er nog steeds op voortgeborduurd”, legt Marechal uit. Pas dan kan de gemeente ook de opdracht uitvoeren tot het inrichten van de Ecologische Hoofdstructuur. Dat is als wettelijk gegeven vastgelegd in het nationale Natuurbeleidsplan van 1992.

Eindhoven is een redelijk groene stad en een belangrijke groene structuur is het Dommelgebied. De natuur krijgt daar de kans de stad binnen te dringen, wat volgens de regeringsvisie belangrijk is voor de leefbaarheid. Daarbij wordt ook rekening gehouden met zogeheten 'stepping stones', zoals bomen. Marechal: „Via zulke 'stappen' of rustpunten fladderen bijvoorbeeld vogels en vlinders van de ene plek naar de andere. Wij maken ons zorgen over de gemeentelijke plannen met de bomen in het Dommelplantsoen tussen stadhuis en Van Abbemuseum. Als die worden omgemaakt, verdwijnen er een aantal zeer nuttige onderdelen van de stadsnatuur”.

• Het plantsoen bij het stadhuis kent in de vorm van enkele bomen belangrijke 'stepping stones' voor de natuur.

Ook langs het spoor trekt de vogelkenner en ecoloog natuur de stad in, constateert Marechal. „De komende

spoorverdubbeling zal daar geen goed aan doen”, voorspelt hij somber.

Pierre Marechal woont vlakbij het spoor aan de De Jonglaan en zijn kleine achtertuin is een mooi voorbeeld van een stukje stadsnatuur. „Wild, maar geen rotzooitje”, typeert hij het zelf. De grond is voornamelijk betegeld en geheel ommuurd, maar met gebruikmaking van veel potten en laagblijvende heesters heeft de bewoner er een knap afwisselend geheel van weten te maken.

„Kijk, in die berk zaten afgelopen winter wel honderdvijftig barmsijzen. Die broeden hier niet, maar kwamen door op de trek. Zo'n boom moet dus nooit worden omgehakt zonder dat er een ander in de plaats komt. Dat is namelijk ook een stepping stone, in een gemeentelijk plan leg je zo'n situatie vast.”

Hij vervolgt: „Er zitten in dit tuinenbuurtje ook fitssen en een tufftjaf. Daar in die boom broedt een zwarte kraai, musen vinden hier nog oude dakpannen om onder te nestelen. Als ik naar het centrum loop, zie ik soms een sperwer die een merel slaat. Dan denk ik, zou ik nou de enige zijn die iets opmerkt?”

Conservatief

Natuurbehoud moet niet conservatief zijn, oordeelt de Strijpenaar. „Ik moet een beetje lachen als ik de discussie hoor die er is losgebarsten over de toekomstige ecoboerderij in Gennep. Volgens sommigen moet die ouderwets worden, zo'n nostalgische met oude landbouwwerktuigen. Maar ik zeg: maak er alsjeblieft een moderne boerderij van, met computers en al. Daar heeft de jeugd wat aan, daar ziet ze wat de werkelijkheid van het boerenbestaan is.”

Marechal vindt het jammer dat de middelen ontbreken om het stadsvogelboekje, dat te koop is bij het MEC, op sommige plaatsen gratis te verspreiden. „Onder de schooljeugd en onder mensen die iets in het verenigingsleven van de wijken doen. Daarmee zou je een hoop begrip voor de natuur kweken, jammer genoeg zat er aan de lovende woorden van wethouder Scherf geen subsidie vast toen hij donderdag het boekje kreeg aangeboden”.

Foto: Janssen Baka

• De kokmeeuwen komen elk jaar massaal naar de Malpie om er te broeden.

EJ 13-5-97

Kokmeeuwen nadrukkelijk aanwezig in de Malpie

Door Jan Posters

VALKENSWAARD - Laag overvliegende en luidruchtige kokmeeuwen hebben weer bezit genomen van de Malpie. De broedtijd is aangebroken en dat laten zij merken ook. Hun uitwerpselen zijn nogal duidelijk aanwezig op het fietspad van de Venbergse molen naar Borkel en rondom de vennen is het zelfs in de lucht dringen geblazen. Het Valkenswaardse natuurgebied lijkt dit jaar wel overbevolkt. Boswachter Harry Brouwers: „Dit jaar zitten er inderdaad relatief veel. Op het Grote Malpieven zijn nu ook kok-

meeuwen te zien, terwijl het daar meestal vrij van meeuwen is. De vogels op zich vormen geen probleem. Alleen zorgt een groot aantal eventueel voor het wegjagen van andere broedvogels, zoals de eend, de zwarte stern en de fuut. Aan de andere kant blijven roofvogels uit de buurt van een meeuwenkolonie, wat voor andere vogels ook weer voordelig is.” Om een stijging van het aantal kokmeeuwen tegen te gaan, neemt Brouwers met behulp van vrijwilligers elk jaar een deel van de eieren weg. „Ik denk dat we er dit jaar rond half mei zo'n zeshonderd zullen rapen. Die

begraven we in de bossen. Ze smaken nergens naar.” Er is hulp uit onverwachte hoek

VALKENSWAARDS NATUURGEBIED OVERBEVOLKT

bij het bestrijden van een teveel aan meeuwen. „De vossen hebben vorig jaar flink huisgehouden”, zegt Brouwers. „Dat kunnen we zien aan de kadavers. We rekenen ook nu weer op de medewerking van deze dieren.” Thijs Bults van de IVN afde-

ling Valkenswaard denkt niet dat er dit jaar meer meeuwen zijn. „Het lijkt alleen maar zo, omdat er zoveel meeuwen in de lucht zitten in plaats van op de grond. Dat komt denk ik door de aanwezigheid van veel vossen. Hierdoor is een panieksituatie ontstaan onder de vogels. Ze voelen zich niet veilig op de grond en gaan dus meer vliegen. Ook zijn er weinig koppels, want er is op zich niet zo heel veel plaats om te broeden. De kolonie accepteert deze alleenstaanden niet omdat het broedtijd is, zodat zij rond moeten zwerven in het gebied. Ik denk dat vooral deze

groep het Grote Malpieven bevolkt.” Voor de proep op het fietspad heeft Bults ook een verklaring: „Meeuwen zijn best agressief. Ze mikken hun poep om er iets mee te raken en het fietspad loopt vlak langs de vennen waar ze broeden. Hoe meer mensen over het fietspad komen, hoe meer meeuwen daar poepen.” Uit onderzoek van de Vogelwerkgroep de Kempen uit 1991 blijkt dat de meeuwen in het gebied nauwelijks schade aanrichten. Ze zorgen niet voor verontreiniging van onder andere het water en of zij andere vogels wegjagen is maar de vraag.

DE TELEGRAAF

27-6-97

Aannemer wacht met bouw op zwaluwen

Van onze correspondent

HUIZEN, vrijdag

Nestelende oeverzwaluwen hebben dankbaar gebruik gemaakt van de activiteiten van het aannemersbedrijf Slokker Bouwgroep in Huizen.

Na het graven van de fundering voor dertien kapitale villa's aan de Simone de Beaufor-

laan, gebruikten de beschermde vogels de wand van de bouwput als voorgevel voor hun holwoningen. Na overleg met de politie en de vogelbescherming heeft de aannemer gisteren besloten om de werkzaamheden zo aan te passen dat de oeverzwaluwen ongestoord hun eitjes kunnen uitbroeden.

Uitvoerder Jurg-Sander de

Graaf van de Slokker Bouwgroep vertelt dat de zwaluwen hem en zijn collega's volledig hebben verrast. „We hadden hun nestjes niet gezien tot de vogelbescherming er ons op wees.

Ze zitten in het stevige zand van de bouwput en de nestjes zijn vakkundig aangelegd”, aldus de bouwkundige.

Metingen hebben aange-

toond dat de holwoninkjes ongeveer 1.20 meter diep zijn. De Graaf: „Er blijken tien volwassen oeverzwaluwen te zitten. Omdat zo'n aantal zeldzaam schijnt te zijn, zijn we graag bereid om ons werkschema aan te passen. We laten de wand met rust tot na de bouwvak, want dan zijn de eitjes uitgekomen en de kleintjes uitgevlogen.”

Proces verbaal voor fokkers roofvogels

KERKRADE - De Algemene Inspectiedienst (AID) in Kerkrade heeft tijdens een controle bij 21 houders en fokkers van roofvogels in Limburg en Noord-Brabant zes havikseieren en één havik in beslag genomen. Twee Limburgers en drie Brabanders kregen een proces verbaal.

Het africhten van en jagen met roofvogels mag in Nederland alleen met in gevangenschap gefokte haviken of slechtvalken.

De werkgroep zag dit voorjaar kans om in Zuid-Oost-Brabant bij 47 haviksnesten in totaal 148 eieren te voorzien van een onzichtbaar merkteken.

De AID trof tijdens de controles echter geen gemerkte eieren aan.

Buizerd valt trimmers aan

OERLE - In de bossen bij Zandoerle vliegt weer een buizerd rond die het voorziet om trimmers. Woensdagmiddag werd Veldhovenaar Dré van de Voort tot vier keer toe door een roofvogel aangevallen. De 46-jarige Van de Voort kwam er zonder kleerscheuren vanaf. Op nagenoeg dezelfde plek raakte vorig jaar juni een trimmer wél lichtgewond na een aanval van een buizerd. Van de Voort zegt rond vier uur van achteren aangeval-

len te zijn door de vogel, die hij even eerder had zien vliegen. „Hij kwam in een duikvlucht vlak over mijn hoofd. Ik voelde de luchtverplaatsing, maar werd niet geraakt. Voor mij was het al heel bedreigend, maar moet je je voorstellen dat zo iets kinderen overkomt. Die houden er echt een trauma aan over.”

Drie keer

Na de eerste aanval liep Van de Voort achterwaarts verder, omdat de grote roofvo-

gel in zijn buurt bleef rondcirkelen. „Nog drie keer kwam die buizerd naar beneden, maar toen heb ik hem met mijn armen kunnen afweren. Ik raakte hem uiteindelijk kwijt toen ik onder dichte begroeiing kwam.”

De afgelopen jaren zijn op diverse plaatsen in de regio trimmers door buizerds aangevallen, steeds in het voorjaar. Het gaat doorgaans om broedende vogels die hun territorium beschermen tegen indringers.

Vogelhouders blij met besluit verruiming kweek en handel

EINDHOVEN - „Hier hebben we jaren voor gevochten, maar we vonden steeds ambtenaren van het ministerie van Landbouw op onze weg omdat die nu eenmaal tegen vogels in kooien zijn.” Vogelhouders Peter Franssen uit Eindhoven is een blij man dankzij een recente uitspraak van het Europese Hof van Justitie. Die uitspraak baant de weg voor duizenden liefhebbers om in veel ruimere mate dan voorheen Europese vogels te kweken en te verhandelen.

Het ministerie van Landbouw heeft de noodzakelijke aanpassingen van de Vogelwet inmiddels doorgevoerd. Franssen is als voorzitter van de grootste bond van cultuurvogelhouders (BEC) nauw betrokken geweest bij die wijzigingen. Aanleiding vormde een rechtszaak van de Franse vogelhouder D. Vergy bij het Hof in Straatsburg. De kwestie draaide onder meer om de vraag of de beperkende Europese vogelrichtlijn uit '79 van toepassing was op vogels die in gevangenschap geboren en gekweekt zijn. Het Hof bepaalde van niet.

De Nederlandse Vogelwet uit 1936 kende tot voor kort beperkingen op het houden en verhandelen van veel Europese vogelsoorten die in het wild leven. De regels moesten de vogels beschermen tegen

lieden die ze proberen af te vangen voor de handel. Deze bescherming is volgens het ministerie „met een minder verstrekkend regime” ook mogelijk.

Europese vogels waarvan aantoonbaar is dat ze in gevangenschap zijn gefokt, mogen nu vrij verhandeld en in kooien gehouden worden. Ook is de handel toegestaan in soorten die volgens de Jachtwet zijn bemachtigd of die op legale wijze in een andere Europese lidstaat dan Nederland zijn verkregen. In het laatste geval gaat het om de Moerassneeuwhoen, de Alpensneeuwhoen, de Rode Patrijs, de Barbarijse Patrijs en de Auerhoen.

Verboden

Circa driehonderd (kwetsbaardere) vogelsoorten blijven voorlopig nog 'verboden' in afwachting van een in te voeren verplicht registratiesysteem. Straks moet van elke vogel op papier staan wanneer, door wie en aan wie deze geleverd is. Legaal gekweekte vogels zijn verder te herkennen aan een naadloos gesloten pootring.

Vogelbescherming Nederland is redelijk tevreden met de nieuwe regels. „We zijn niet tegen vogels in kooien, we zijn tegen het uit het wild vangen van vogels”, zegt woordvoerder Hans Peeters.

Faunabescherming maakt bezwaar

'Valken niet toestaan op stortplaats'

NUENEN - De stichting Faunabescherming heeft bezwaar gemaakt tegen de vergunningen, die het ministerie van Landbouw, Natuurbescherming en Visserij heeft afgegeven om de overlast van meeuwen op vuilstortplaatsen te bestrijden met valken.

De stichting is tegen de inzet van valkeniers omdat 'de valkerij een zuivere vorm van plezierjacht is, roofvogels niet geschikt zijn om in gevangenschap te worden gehouden en illegale wildvang wordt gestimuleerd'. Het doden van vogels betitelt ze als onnodig dierenleed. Faunabescherming (vroeger Kritisch Faunabeheer) vindt dat het vuil onmiddellijk na het storten afgedekt moet worden, zodat de meeuwen er niet bij kunnen en dan vanzelf wegblijven.

Directeur W. van Beers van de Razob in Nuenen zegt dat de valken slechts een enkele keer een meeuw doden. „De meeste meeuwen gaan op de vlucht als de valkenier aankomt. Dat is ook zijn bedoeling.” Hij wijst er ook op dat milieu-organisaties in de Malpievennen en in de Peel meeuwenesten leeg halen om te voorkomen dat er te veel meeuwen komen.

De Razob heeft een vergunning voor het inzetten van valken. „We houden ons aan de voorwaarden. Het is aan de minister om uit te maken of wij valken mogen blijven inzetten.”

Van Beers ziet bovendien geen andere goede manier om de overlast door meeuwen in de omgeving te beperken. „Meeuwen zoeken op plaatsen waar eetbaar afval ligt, naar voedsel”, aldus Van Beers. „De beste oplossing is als mensen alle eetbaar afval bij het gft doen. Als er niets te eten te halen valt, moeten de vogels wel ergens anders hun toevlucht zoeken.” Hij wijst erop dat het aanbod van afval op stortplaatsen sterk vermindert omdat er steeds meer afval wordt verbrand.

Van Beers zegt dat op de stortplaats in Nuenen geprobeerd wordt de hoeveelheid niet afgedekt afval zo klein mogelijk te houden.

Vondst verbindt dino met vogel

de Volkskrant 26 april '97

De vondst van een fossiel in de drooggevallen bodem van een meer in de Chinese provincie Liaoning lijkt onderzoekers gelijk te geven die menen dat de vogels afstammen van snel rennende dinosauriërs, de theropoden. Volgens Ji Qiang, conservator van het Geologisch Museum in Peking geeft het verenpatroon op de staart van de vondst aan dat het een primitiever familielid van de (vliegende) *Archaeopteryx* betreft. Tegelijk heeft het fossiel, *Protoarchaeopteryx robusta* genoemd, kenmerken van theropoden.

De *Protoarchaeopteryx* valt volgens Qiang evolutionair tussen de kleine dinosauriër *Sinosauropteryx* en *Archaeopteryx*, die vrij algemeen wordt beschouwd als de voorloper van de moderne vogel. Eerdere berichten dat *Sinosauropteryx* zelf al veren had, zijn ontkracht. De veren die paleontologen dachten te zien, zijn hooguit borstelige begroeiing van de ruggegraat geweest.

De veren die zijn aangetroffen bij de staart van het nieuw gevonden fossiele skelet, hebben een symmetrische vorm. Daarmee is niet te vliegen. Ook de zware achterpoten en lichte voorpoten maken dat onwaarschijnlijk. Niettemin is er een sterke gelijkenis met de *Archaeopteryx*, die betere gewichtsverhoudingen heeft en asymmetrische veren.

Pinguïns kunnen duiken door zich af te koelen

Van onze wetenschapsredactie
AMSTERDAM

Keizers- en koningspinguïns zijn in staat om hun lichaamstemperatuur met maar liefst 20 graden Celsius te laten dalen. Dat stelt hen in staat om tot een diepte van meer dan 500 meter te duiken en vijftien minuten onder water te blijven. Gelet op de omvang van hun lichaam zijn de vogels eigenlijk niet in staat om voor zo'n duik voldoende zuurstof op te slaan.

Dat schrijven Franse, Britse en Duitse onderzoekers vandaag in het tijdschrift *Nature*. De koningspinguïn kan zijn lichaamstemperatuur laten dalen van 38 graden Celsius tot ongeveer 11 graden.

Het wetenschappelijk team van het Centrum voor Ecologie en Fysiologie in Straatsburg ontrafelde het geheim achter het grote duikvermogen van de pinguïns, door kleine thermometers in hun maag en onderbuik te implanteren.

VK 030797

Brand onder motorkap in vogelnestje

GELDROP - Een vogelnestje onder de motorkap van een vrachtauto heeft voor een klein brandje gezorgd. De vrachtwagen stond geparkeerd op de Palantier in Geldrop toen er plotseling rook onder de motorkap vandaan kwam. Een vogelnestje op het spruitstuk bleek te zijn gaan branden. De schade bleef beperkt.

EU 26 mei '97

INDHOVENS DAGBLAD

WOENSDAG 18 JUNI 1997 - 23

KORT

Vossenangst zit tussen de oren

Ons land kent sinds enkele jaren een toenemend aantal vrijwilligers dat aan bescherming van weidevogels doet. Gevolg: het gaat goed met de grutto's, wulpen en tureluurs, want hun nesten worden op alle mogelijke manieren gevrijwaard van ingrepen van de landbouw. Je kunt ook zeggen: te goed, want nu dreigt de zwarte piet bij enkele van de laatste der Nederlandse roofdieren te worden gelegd.

Het zijn trouwens vooral boeren zelf die alle moeite doen om tijdens hun werk nesten en kuikens te sparen. Vossen en havikken weten echter nu ook wat gemakkelijker waar ze een smakelijk hapje kunnen vinden.

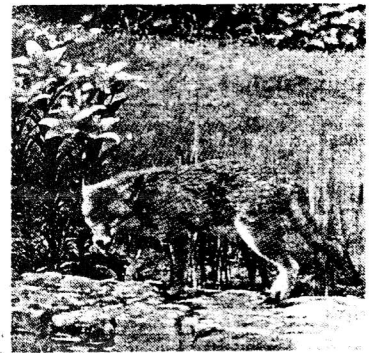

Foto ANP

Volgens de Arnhemse bioloog dr. A. Beintema blijft de reactie echter niet uit. Hij constateert in het blad *Bosbouwvoorlichting*, dat het van de weeromstuit slechter gaat de liefde voor predatoren. Dat zijn bijvoorbeeld vossen en havikken. Jarenlang ging het goed met deze vleesetende prooipakkers nadat ze lang door jagers, jachtopzieners en insecticiden strooiende landbouwers waren vervolgd. Thans schreeuwen de liefhebbers der bodembroeders moord en brand bij elk nest dat door vos of havik is verstoord.

Op jaarvergaderingen van de weidevogelgroepen wordt de vos uitgeroepen tot de grootste vijand; in plaats van het graslandbeheer waar alles om draait, aldus de onderzoeker. Hij noemt het de normaalste zaak van de wereld dat ergens tussen de 10 en 50 procent van alle gestarte nesten de eindstreep niet haalt. „In alle provincies liggen de uitkomstpercentages tussen de 70 en 85. Dat is meer dan genoeg. Het probleem van de predatoren zit voor een groot deel tussen de oren”, besluit dr. Beintema.

Vogelvanger op heterdaad betrapt

HOOGE MIERDE - Een 59-jarige Tilburger is gisteren in de vroege ochtenduren betrapt toen hij beschermde vogels ving met netten. De man werd op heterdaad betrapt door de politie en de plaatselijke jachttopziener in het bos bij de camping het Zwartven. De Tilburger had net drie vogels uit de netten gehaald. Die liet hij meteen vrij. De man had inmiddels negen vinken gevangen. Die zaten verstopt in een kooitje in het bos. De netten stonden op twee aparte vangplaatsen opgesteld. Lokvoer moest de vogels verleiden zich te laten vangen. Het materiaal en de voors is in beslag genomen.

ED 197 JT

Het verhaal van nummer 5267684 is een van die drama's waaraan het vogellevens rijk is. Hij, een jonge wulp, kroop vorig jaar even buiten Wintelre uit z'n ei. Ongeveer zestig dagen later werd hij aan de Normandische kust doodgeschoten. Hij had, zou je kunnen stellen, een schrale troost. Hij was geringd. Die omstandigheid bracht een heel proces op gang. De ring werd opgestuurd naar de Nederlandse Ringcentrale die de rin-

Door Bert van Prolen

ger op de hoogte stelde, de bioloog Jan Wouters uit Reusel. Wouters werd zo kwaad over de Franse jachtpraktijken dat hij een lichtelijk verontwaardigd stukje schreef voor het tijdschrift van de vogelwerkgroep de Kempen. Misschien is de Franse jachtdruk wel de beperkende factor voor de Kempische wulpenstand, opperde hij. „Het wordt tijd dat daar iets aan gedaan wordt“. Aldus heeft de vroege dood van nummer 5267684 uit Wintelre toch nog enige zin gekregen. Anderszins roept de gebeurtenis tal van vragen op. Wanneer is nummer 5267684 uit Wintelre vertrokken? Hoe was z'n conditie? Hoe heeft hij de afstand tussen de Kempen en het departe-

STAPPEN IN DE NATUUR

Ongelukkig leven van nr. 5267684

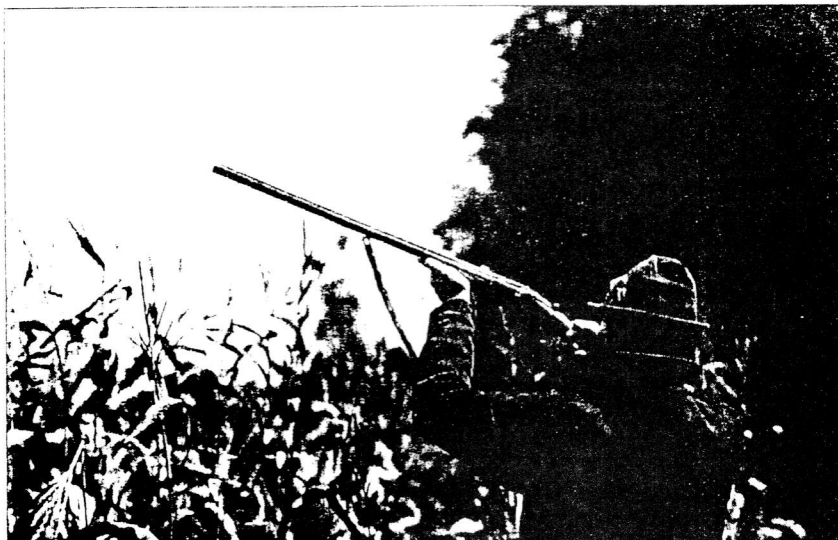
ment Eure - 516 kilometer, zo heeft de Ringcentrale uitgerekend - overbrugd? Was de overgang tussen binnenland en kust groot?

Omdat het volgende week een jaar geleden is dat nr. 5267684 doodgeschoten is, heb ik Jan Wouters onlangs gevraagd of ik een keer met hem mee kon lopen als hij weer jonge wulpen ging ringen. Ik had een soort reconstructie in m'n hoofd. Ik wil-

de zien onder welke omstandigheden een pas geboren wulp leeft en geringd wordt. Wouters wist een geschikte plek, even buiten Reusel. Daar ligt een gebiedje met weilanden en akkers dat het Beleven heet. Het is een stuk ontgonnen heide. De agrariërs doen mee aan weidestruikbescherming. Het is verheugend rijk aan vogels. Zo roept de kwartel er z'n kwikmedit. We hadden geluk. In een weil-

PRISMA

EINDHOVENS DAGBLAD

• Jacht in Frankrijk.

land dat nog niet gemaaid was scharrelde een halfwas jong, ruim veertien dagen oud. Jan Wouters overbrugde de afstand van honderd meter rennend. Daar kan een jonge wulp doorgaans niet tegenop: hij is pas na een maand vliegvlug. In acht van de tien gevallen lukt het Wouters zo'n jong te ringen. Zodra hij het jong in handen had, zette het een keel op. Het bracht alle ouderwulpen in de buurt in de hoogste staat van pa-

raatheid. Binnen de kortste keren cirkelden zes exemplaren opgewonden boven de weide rond; in de verte vlogen er mogelijk nog twee. Ku-ku-ku, zo ongeveer klonk het. Het waren ijselijk verontruste kreten. Het jong zag er goed uit, vond Wouters. Die haalt het wel, zei hij. Ik keek naar z'n grootte. Moest dat binnenkort naar Frankrijk? Z'n snavel was pas een centimeter of vijf, zes lang, dus die moest nog een heel eind

krom groeien. Och, hij zou nog wel een heleboel regenwormen te grazen nemen voordat hij op trek ging. De tweede jonge wulp die Wouters ringde liep in een weiland verderop. Het jong probeerde zich te verschuilen tussen hoog gras. Zonder een kik te geven drukte het zich met gestrekte poten plat op de grond, oppervlakkig bekeken nauwelijks te zien. Maar Wouters had de plek scherp in het oog gehouden. In

een mum van tijd had het jong een ringetje om een bovenbeen. Zo te horen had geen ouderpaar er iets van gemerkt. Misschien blijven de twee jonge wulpen nog een maand in Nederland, zei Wouters. Ze vliegen waarschijnlijk eerst naar Zeeland. Vandaar zullen ze wel langs de kust afzakken. In m'n aantekeningen keek ik naar de data die van nummer 5267684 bekend zijn. Hij is vorig jaar op 13 juni geringd en op 27 juli doodgeschoten. Daar zitten 44 dagen tussen. Wat heeft hij in die tijd allemaal meegeemaakt? Mogelijk, opperde Wouters, is hij kort na aankomst in Normandië - bij Baie des Veys - al doodgeschoten. Nee, daar hebben Franse jagers helemaal geen moeite mee. Die schieten graag op een statige vogel als de wulp. Wouters heeft er eigenlijk nog steeds de pest over in. Van de dertig wulpen die hij geringd heeft, heeft hij vijf terugmeldingen ontvangen. Drie jonge exemplaren zijn boven Frankrijk neergeschoten. Collegarings uit de buurt hebben soortgelijke ervaringen. Alles bij elkaar is het een treurige zaak, vindt Wouters.

Ik hoop maar dat de twee jonge wulpen die hij onlangs geringd heeft met de nummers 5293969 en 5293970, een beter lot beschoren is. Zorg er maar voor dat je volgend jaar terugkomt, heb ik tegen nummer 5293969 gezegd, terwijl ik hem een bemoeidigende aai gaf.

STAPPEN IN DE NATUUR

Aandoenlijke zorg voor weidevogels

De tijd vliegt. De eerste jongen van de Kievit vertonen zich al weer. Niet dat het er al veel zijn. Er is in Brabant geducht geraapt, tot op het laatst toe van de officieel toegestane raaptijd. Op menige plek zijn complete nesten leeggehaald. Jac. Seijkens heeft het me laten zien. Vorige week, op de eerste dag na de raaptijd, nam hij me mee op een controleronde bij Leenderstrip. Slechts twee van de acht nesten die we aandeden waren welgevuld, zoals het hoort. Vijf nesten daarentegen waren helemaal leeg. Bij het achtste nest lagen de schamele resten van een enkele eierschaal. Om moedeloos van te worden, zei Seijkens, medewerker van de provinciale projectgroep voor weidevogelbescherming. Volgens hem is het uiterst onwaarschijnlijk dat al die lege nesten een gevolg van predatie zijn. In dat geval zouden er

veel meer resten van eierschalen gelegen hebben. Toegegeven, het komt voor dat een predator als de

Door Bert van Polen

zwarte kraai met een ingepikt ei in de bek wegvliegt om het elders te verorberen.

Maar zo veel leeggehaalde nesten achter elkaar? Alles duidt erop, zei Seijkens, dat er grof geraapt is. Hij heeft het er moeilijk mee. Het doorkruist het beschermingswerk. Het is een nog jong initiatief van het ministerie van Landbouw en Natuurbeheer. Het doel is de kwetsbare weidevogels een betere bescherming te bieden tegen agrarische werkzaamheden met zware machines. Bij dat soort werk is het gevaar groot dat

Foto: Wim Klomp, Foto: Fabius

• Kievit

eieren en kuikens geplet worden. Dus maken vogelbeschermers afspraken met boeren. In Brabant gaat het voorlopig om ongeveer 250 boeren met vijfduizend hectare land. Het is serieus werk. Weidevogels zitten in de verdruk-

king. Voor menige soort, zoals de grutto en de tureluur, draagt Nederland internationale verantwoordelijkheid. Van de grutto bijvoorbeeld broedt meer dan tachtig procent van de Europese populatie in Nederland, tot in -jowel - Leenderstrip toe.

WOENSDAG 16 APRIL 1997 - 25

Daar, in Leenderstrip, functioneert de plaatselijke vogelwacht 'Paaldijk' al vijf jaar. Seijkens, die als coördinator optreedt, is zeer te spreken over de medewerking van de boeren. De overeenkomst houdt in dat de vogelbeschermers nesten met een stok markeren en dat de agrarische nesten bij hun werkzaamheden met zware machines ontzien. Op z'n ronde bracht Seijkens me naar een weide die pas behandeld was met een mestinjector. Het is een machine die zeldzaam scherpe sporen door het land trekt. Maar rond een kievnest ontbraken de sporen. Op die plek heet de betreffende boer de ingrijpende werking van de machine even uitgeschakeld. Het komt ook voor dat een boer de eieren even verlegt. Stel je dat eens voor. Het lijkt een moeite van niks, maar het is heel wat. En als het om kuikens gaat? Som-

mige boeren zetten ze even in een emmer of een doos. Seijkens ziet dat graag. Hij heeft respect voor die zorg. Zeker, er sneuvelen wel eens eieren en kuikens. Provinciaal coördinator Willem Veenhuizen heeft uitgerekend hoe groot de schade vorig broedseizoen in Brabant geweest is. Op grasland ging 5,3 procent van de nesten door agrarische werkzaamheden verloren, en nog eens 2,6 procent door beweiding, dus door vertrapping door vee. Op maisland bedroeg het verlies aan legfels door agrarisch werk 7,7 procent. Tja. Het verlies als gevolg van predatie was in beide gevallen hoger. Op grasland ging het om 15,3 procent en op maisland om 11,6 procent. De uitkomstpercentages van de legfels wisselen van plaats tot plaats. Zo kwam vorig jaar in het gebied van de IVN-vogelwerkgroep Oss/Vinkel 90,5 procent van de nesten uit en in het ge-

bied van de vogelwacht in Leenderstrip 59,8 procent. Het slechte resultaat in Leenderstrip was vooral een gevolg van predatie van hongerige kokmeeuwen die in het Soerendonks Goor broeden. Overigens haddert die van Baarle-Nassau een uitkomstpercentage van slechts 35,9. Ach, 1996 was door koude en droogte geen goed broedseizoen. Hoe wordt het dit jaar? De grutto krijgt extra aandacht van de beschermers. Seijkens leidde me over een kaal bouwland naar een nest met al vast een ei, de dag tevoren gelegd. De betreffende boer, dit jaar voor het eerst aangesloten bij de weidevogelbescherming, was, zag Seijkens, een eind verderop aan het werk. Hij besloot hem toch maar even te waarschuwen. Gerard Raassens hoorde het bericht glunderend aan. Hij zou heel goed oppassen, verzekerde hij. Het kwam aandoenlijk over.

Vogels leggen eieren eerder

de Volkskrant

Veel vogelsoorten, waaronder de scholekster, wulp en spreeuw, leggen in Engeland gemiddeld negen dagen eerder hun eieren dan 25 jaar geleden. Dit blijkt uit Brits onderzoek dat in *Nature* van 7 augustus is gepubliceerd. De onderzoekers schrijven de vervroeging toe aan het warmere klimaat. Zo vreemd is dat niet, vindt de Britse Ornithologische Vereniging, die met duizend vrijwilligers de wetenschappers van informatie voorzorg over nestplaatsen, broeden en het uitkomen van de eieren. In de natuur is het immers zo geregeld dat eieren uitkomen als er voor de vogels flink wat insecten te eten zijn.

En ook veel insecten komen eerder te voorschijn omdat zij beter aan voedsel kunnen komen. Veel bloemen staan vroeger in bloei dan in het verleden.

Vogels hebben een voordeel als ze vroeg uit hun ei komen. Hun ouders hebben meer tijd om hen te voeren, zodat ze vetter aan de trek kunnen beginnen.

Eerder leggen ook in Nederland Leidse onderzoekers een verband tussen het leggen van de eieren en het warmere voorjaar, door het maaigedrag van boeren te observeren. Zij moeten de nesten van weidevogels zoals de grutto en tureluur ontzien tot ze verlaten zijn. Het maaien begint tegenwoordig zeker een week eerder.

Aalscholver niet langer bedreigd

BRUSSEL/DEN HAAG - De aalscholver is volgens de Europese Commissie niet langer een bedreigde vogelsoort. Het aantal aalscholvers heeft weer een 'gezond niveau' bereikt. De aalscholver blijft echter wel opgenomen in een register van beschermde vogels. Erop jagen is nog niet toegestaan. 'Brussel' wil nu een beheerplan opstellen.

Flamingo's in Oostvaardersplassen

LELYSTAD - Medewerkers van Staatsbosbeheer hebben dit weekeinde in de Oostvaardersplassen zes flamingo's waargenomen. De herkomst van de vogels is nog onbekend. Een medewerker van Staatsbosbeheer acht het niet onwaarschijnlijk dat de vogels zijn ontsnapt uit een natuurpark. De dieren hebben in de zomerperiode een kans om te overleven in de Oostvaardersplassen.

VOOR U GELEZEN

JAN WOUTERS

In Ardea 84A (1996). Dit is een themanummer van formaat (538 pagina's) over Scholeksters. Het is de weerslag van een studiedag over het thema Scholeksters en hun voedselvoorziening in ondiepe kustgebieden. In dit boekwerk is de huidige stand van het onderzoek hiernaar samengevat. De behandelde onderwerpen beslaan onderzoeksmethodes, foerageergedrag, aanpassing, aantallen in relatie tot voedselvoorraad en het kunstmatig manipuleren van de hoeveelheid beschikbaar voedsel.

Het zal duidelijk zijn dat de Scholekster een van de best bestudeerde vogelsoorten is. Uit de veelheid van artikelen heb ik slechts een van de beschreven onderzoeken voor u gelezen. Het gaat over het effect van slecht weer en voedselvoorziening op de wintersterfte van de Scholekster in Nederland.

De voedselvoorraad in de winter is van levensbelang voor de Scholeksters. Als de Waddenzee, waar de meeste Scholeksters overwinteren, met ijs wordt bedekt is er voor de meeste Scholeksters niets meer te halen en vertrekken ze naar het Delta-gebied in Zeeland. De voedselsituatie varieert echter onafhankelijke van het weer en de vraag is in hoeverre de sterfte beïnvloed wordt door de beschikbaarheid van mosselen en kokkels en in hoeverre door het weer.

Het onderzoek beslaat de periode van 1975-1996. Uit de gegevens van het KNMI kon de strengheid van de winter bepaald worden. Gegevens over aantallen overwinterende Scholeksters werden gehaald uit de resultaten van wintertellingen, die al jaren worden uitgevoerd. De voedselvoorraad kon afgeleid worden uit gegevens die het Nederlands Instituut voor Onderzoek van de Zee (NIOZ) jaarlijks verzamelde.

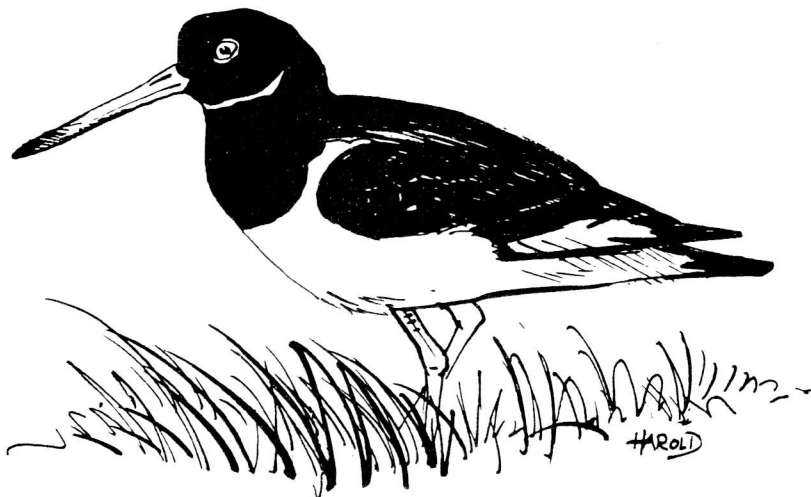
Voor de gegevens over de wintersterfte kon men uit twee bronnen putten. De eerste was de telling van dood gevonden vogels langs de kust die al vanaf 1969 georganiseerd wordt. De tweede bron was het populatieonderzoek aan Scholeksters wat al jaren loopt op Texel en Schiermonnikoog. Daar wordt een onderzoekspopulatie gekleurd en jaarlijks gecontroleerd op terugkerende vogels. Van de niet teruggekeerde wordt aangenomen dat ze dood zijn. Dit levert ook een maat voor de wintersterfte op. Hoewel deze twee bronnen de sterfte op heel verschillende manieren meten en zeker niet geheel vergelijkbaar zijn, is er een sterke correlatie tussen de gevonden resultaten. Dit versterkt het idee dat de sterftegetallen betrouwbaar zijn.

Het aantal Scholeksters dat in de Waddenzee overwintert ligt gemiddeld op ruim 200.000 exemplaren. In het Deltagebied overwinteren er gemiddeld ruim 90.000. Langs de rest van de kust komen er zo'n 3.000 voor. Het effect van koud weer is mooi te zien aan de aantallen in de verschillende jaren. In jaren met een zachte winter zijn de aantallen in de Waddenzee hoger dan in jaren met veel vorst. De aantallen lopen grof gezegd parallel aan de temperatuur. In de Delta is dat andersom. In koude jaren zijn de aantallen er het hoogst en in zachte winters het laagst. Deze verplaatsing van de Scholeksters van noord naar zuid kan bij het zeetrekten langs de kust waargenomen worden als soms spectaculaire vorstvluchten.

De wintersterfte van Scholeksters is het grootst in strengere winters. Toch komen er een paar uitzonderingen voor zoals 1991 toen we een zachte winter hadden en er toch veel dode Scholeksters werden gevonden. Deze uitzonderingen zijn te verklaren met de voedselsituatie. In jaren met

veel voedsel is de sterfte lager dan in jaren met weinig voedsel. Zo was in 1991 de mosselstand in de Waddenzee extreem slecht, daardoor was er voor de Scholeksters ook te weinig te eten met hoge sterfte als gevolg.

Geconcludeerd mag dan ook worden dat zowel het weer als de voedselsituatie van significant belang zijn voor de hoogte van de sterfte van Scholeksters.

VOGELVARIA

VEEL MERELS MET KORTE STAART IN HET VOORJAAR VAN 1997

In het voorjaar van 1997 is me opgevallen dat ik veel Merels zag met een staart waarvan alle pennen half afgebroken waren. Zo zaten er twee mannetjes bij mij rond het huis, een voor en een achter, die allebei een korte staart hadden. Het mannetje achter het huis vestigde zijn territorium in maart. Toen had hij nog enkele staartpennen van normale lengte, maar minstens de helft was al afgebroken. Een maand later was zijn hele staart gehalveerd. Ook op ander plaatsen in Reusel zag ik verscheidene Merels met korte staarten, niet alleen mannetjes.

Natuurlijk zie je altijd wel eens een Merel met een gehavend verenkleed, zeker als de zomer vordert. Maar dit jaar vielen me al die korte afgebroken staarten echt op, het kwam bij ongeveer een op de tien Merels voor.

De oorzaak hiervan lijkt me te kunnen zitten in het droge voorjaar en zomer van 1996. De Merels konden toen nauwelijks meer regenwormen vinden en ook andere dierlijke voedselbronnen werden schaars. De jongen die toen geboren zijn hebben waarschijnlijk voer gekregen van een mindere kwaliteit dan normaal. Daardoor zijn de veren die uitgroeiden ook van mindere kwaliteit geweest. Met als gevolg dat ze eerder versleten zijn. Als dat alleen de staartveren zijn is het niet zo erg voor de vogel. Zogauw ook de vleugelpennen slecht zijn, zal zo'n vogel het niet lang overleven.

Voor zover ik heb kunnen zien waren de mannetjes met korte staarten inderdaad vorig jaar geboren. Bij oudere Merels heb ik het verschijnsel niet gezien. Zijn er op andere plaatsen ook veel kortstaartmerels gezien? Laat het me weten.

JAN WOUTERS

PROCESSIONARIES EN KOEKOEKEN

Er zaten in 1997 aanmerkelijk minder Eikeprocessierupsen in de Kempen dan vorig jaar. Wat daarvan de oorzaak is, daar zullen de meningen wel over uiteenlopen. Ik meen echter een gevolg daarvan opgemerkt te hebben: er waren minder Koekoeken in 1997.

Is dat echt zo, of is het maar een indruk die ik heb. Zijn er meer mensen die die indruk hebben, of liever nog die dat hard kunnen maken uit inventarisaties.

Als er echt minder Koekoeken waren, was dat dan een gevolg van het minder goede weer of van het lagere aanbod van rupsen. Feit is wel dat in 1995 en 1996 de Koekoek opvallend veel riep en aanwezig was, ook in de bebouwde kom van Reusel. In die jaren waren de processierupsen ook rijkelijk aanwezig in de buurt.

JAN WOUTERS

OPROEP WAARNEMINGEN GLADDE SLANGEN (*CORONELLA AUSTRIACA*)

De afdeling Noord-Brabant van Reptielen Amfibieën Vissen Onderzoek Nederland (Ravon), d.i. de voormalige Herpetologische Studiegroep, heeft sinds kort een Gladde-slangenwerkgroep. Deze werkgroep probeert een volledig beeld te krijgen van de verspreiding van de bedreigde Gladde slang in onze provincie. De Gladde slang is vrij lastig te inventariseren, daarom is het van belang om zoveel mogelijk waarnemers te benaderen.

Veel leden van uw vereniging kennen de Brabantse natuur heel goed. Wij vragen daarom alle vogelaars van VWG De Kempen, die deze soort ooit in Noord-Brabant of het Belgisch grensgebied met Nederland hebben waargenomen, deze waarneming door te geven. Waarnemingen, liefst zo compleet mogelijk (exacte locatie, datum, beschrijving van het dier, karakterisering vindplaats), kunnen aan onderstaande persoon worden doorgegeven. Ook heel oude en/of incomplete waarnemingen zijn van groot belang en dus van harte welkom! Waarnemingen kunnen worden doorgebeld of op een kaartje worden ingetekend en met een beschrijving worden opgestuurd. Ook waarnemingen van de Hazelworm (*Anguis fragilis*) zijn van harte welkom.

Bij voorbaat heel hartelijk bedankt,
Jeroen van Delft (coördinator Gladde-slangenwerkgroep)
Gladioluslaan 22
5582 CD Waalre
040-2214732 (telefoon weekend)
024-3561035 (telefoon door de week 's avonds)

Gladde slang
Reuntra Mooker Reunl
half aug 1994
foto's van gemaakt door F Jandep
Toch met 1 Reunl
slang met maar als groei
So'n het gepiep werd de slang opgevocht
138^r - 369^l - 5628

DE VWG OP INTERNET!

Sinds begin juli "zit de VWG op Internet" ofwel, er is een "Home-Page" aanwezig op internet met informatie over de VWG. De Digitale Stad Eindhoven (DSE) heeft het mogelijk gemaakt om verenigingen gratis zo'n homepage aan te bieden.

Om "onze homepage" te bekijken, moet je "surfen" naar het internet-adres: www.dse.nl/vwgkempen (uiteraard heb je op je PC een internet-programma nodig). Ook is de Vogelwerkgroep te bereiken via "e-mail" (electronische post): vwgkemp@dse.nl

Wat voor informatie kun je zoal terugvinden op deze Homepage?

- Wie is Vogelwerkgroep de Kempen?:

(korte informatie over de vereniging)

- Wat doet de Vogelwerkgroep?

(vb inventarisaties, tellingen, nestkastprojecten, excursies, projecten, enz.)

- Vogelactualiteiten

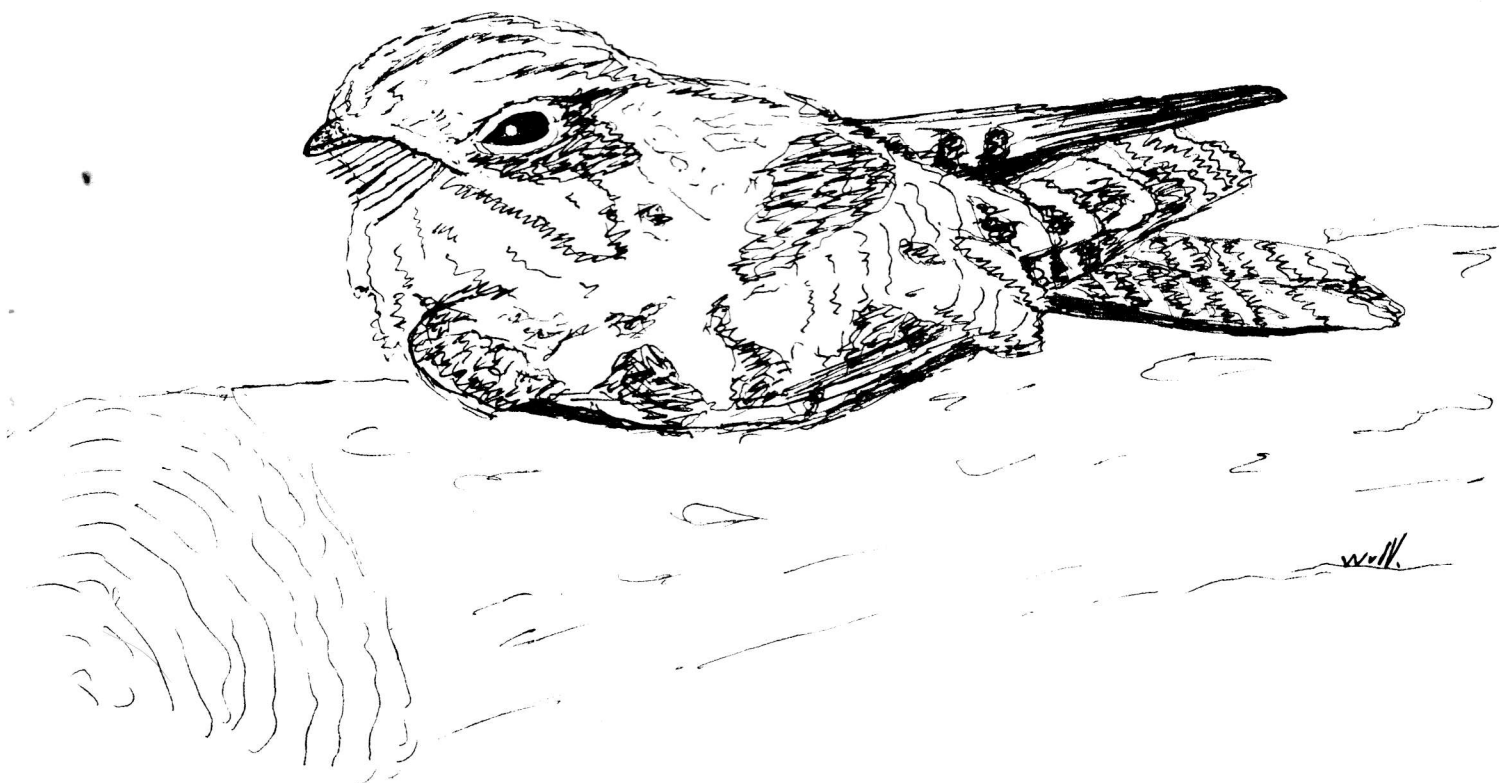
(vb informatie over leuke en/of bijzondere waarnemingen (zonder DBA-er te zijn), actuele telgegevens, opmerkelijke vogelzaken, enz.)

Het is nog een begin, we hebben nog alle mogelijkheden om aan onze homepage te sleutelen.

Het is de bedoeling om de informatie steeds zo actueel mogelijk te houden. Ook is het misschien aardig om interessante lezingen, die gehouden worden tijdens de ledenbijeenkomsten, te gaan vermelden, de VWG-excursies onder de aandacht te brengen of interessante artikelen uit de Blauwe Klauwier te publiceren.

Iedereen die verder nog ideeën of gegevens heeft, kan die bij mij aanleveren.

CORINE WESTERLAKEN

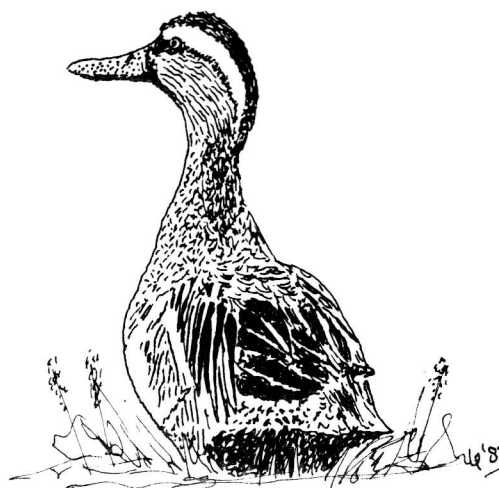

WIST U DAT . . .

- *Er in Geldrop een tentoonstelling loopt.*
- *Geldrop maar een gat is.*
- *De naam van de tentoonstelling dan ook heel toepasselijk is.*
- *Het thema namelijk is: Vogels in de gaten.*
- *Er ook materiaal van onze VWG te bewonderen is.*
- *De tentoonstelling gehouden wordt in de kasteeltuin.*
- *Het, om 't precies te zeggen, in de paardestal is.*
- *Hij op zondagmiddag open is.*
- *Onze nieuwe secretaris nog maar kort bij de VWG is.*
- *Wij toch al aardig op de hoogte zijn van wat hij in zijn vrije tijd doet.*
- *Hij dit haarfijn in iedere convo schrijft.*
- *Het binnenkort bij de familie Vrijaldenhoven groot feest is.*
- *Er dit seizoen weer fanatiek op roofvogels is geïnventariseerd.*
- *De Haviken bijna allemaal geringd zijn.*
- *De Wespendif misschien wel de moeilijkst op te sporen soort is.*
- *Het dit jaar niet zo goed is gegaan met deze soort.*
- *Een van de redenen zou kunnen zijn, dat er te weinig wespen zijn.*
- *Dit in het hele land het geval is.*
- *We in de komende Takkeling hier wel meer over zullen lezen.*
- *WRN steunpunt Brabant momenteel kreunpunt is.*
- *Er strubbelingen zijn tussen het steunpunt en het hoofdbestuur.*
- *Het te hopen is dat er gauw een oplossing gevonden wordt.*
- *Ik hoop dat iedereen goed en gezond terug is gekomen van vakantie.*
- *Zoja, dan kun je vanaf 6 september meteen weer in de burries.*
- *Dan namelijk de vogeltrektellingen weer beginnen.*
- *Dit wederom op de Strabrechtse Heide is te doen.*

Houdoe,

Piet

VOGELASIELS VOOR DE KEMPEN :

Vogelasiel Someren
Toon en Marij de Smit
Boerenkamplaan 32
5712 AE Someren
tel. 0493-493564.

Vogelasiel Eindhoven
Anton de Kleyn
Eikenstraat 49
5651 CM Eindhoven
040-2526897.

Dierenambulance voor de Kempen: 0497-574030.

voor Eindhoven e.o. 040-2523188.

MELDING ROOFVOGELVERVOLGING:

Vogelasiel Someren tel. 0493-493564.

of 040-2264847

ADRESSEN BESTUURSLEDEN :

Voorzitter: Peer Busink
De Stille Wille 34
5091 WB Oostelbeers. 013-5133699.

Secretaris: Jan van der Zee
Fleminglaan 18
5644 DH Eindhoven. 040-2130210.

Penningmeester: Huub Knubben
Sansovinostraat 24
5624 JX Eindhoven. 040-2460363.

Biologisch
secretariaat: Hans Hermans
Provincialeweg 138
5503 HK Veldhoven. 040-2547152.

en: Tonny van der Vleuten
Nieuwstraat 30a
5527 AV Hapert. 0497-384107.

Algemeen lid: Willem Veenhuizen
Bussele 32
5641 PB Eindhoven. 040-2816913.

OPVANG NIEUWE LEDEN:

Albert Vrijaldenhoven
Broekweg 25
5503 GA Veldhoven. 040-2537251.

INHOUD: jaargang 23 no. 3 (1997)

Hans Hermans	Bijzondere vogelwaarnemingen in de Kempen (e.o) in 1996.	65
Esther Polak	Meta-vogelen in Den Bosch.	76
Peer Busink	Trektellen in de Kempen 1996.	79
Tonny van der Vleuten & Hans Hermans	Doorgebladerd.	84
Corine Westerlaken	Overzicht materialen in de "VWG-Bibliotheek".	85
Huub Knubben	Knipselkrant.	87
Jan Wouters	Voor U gelezen.	93
VOGELVARIA		
Jan Wouters	Veel Merels met korte staart in het voorjaar van 1997.	95
Jan Wouters	Processierupsen en Koekoeken.	95
Jeroen van Delft	Oproep waarnemingen Gladde slang (<i>Coronella austriaca</i>)	96
Corine Westerlaken	De VWG op internet!	97
Piet van Happen	Wist U dat...	98

Tekeningen: M. Bakermans
H. Bierens
F. Geever
L. Peeters
W. van de Voort
H. Waanders

Zwarte steen

- Waterkolk en Geklop is niet zo geschikt voor nestgelegenheid voor Zwarte steen. (Val nesten gaan verloren)
- Krabbescheer en natuurlijke vlotjes zijn uitstekend geschikt. Weinig nesten gaan verloren.
- Jammer genoeg is de Krabbescheer in Ned. bijna verdwenen.